Ազգ
Azg
armenian daily
7 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 2002 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 203(2648)

Տրանսպորտային աղետներ Լյուքսեմբուրգում, Ֆրանսիայում եւ Եգիպտոսում

Երեկ դժբախտ օր էր համաշխարհային տրանսպորտի համար՝ օդանավային աղետ Լյուքսեմբուրգում, ուղեւորագնացքի՝ Ֆրանսիայում եւ ավտոբուսային՝ Եգիպտոսում: Ընդհանուր հաշվով՝ 61 զոհ եւ բազմաթիվ վիրավորներ:

Առաջինը պատահեց Լյուքսեմբուրգի օդակայանի մոտ, երբ Բեռլինից ժամանող «Fokker-50» տիպի «շատ ապահով» համարվող օդանավը գետնին բախվեց բարձր մառախուղի պատճառով: Ընդամենը փրկվեց 1 մարդ, մնացյալ 18 ուղեւորներն ու անձնակազմի անդամներից 2-ը զոհվեցին:

Մյուս դժբախտ դեպքն արձանագրվեց Ֆրանսիայի Նոնսի քաղաքի մոտ, որտեղ Փարիզից Վիեննա ուղիղ չվերթ կատարող գերմանական ազգային երկաթուղային ընկերության գնացքում հրդեհ ծագեց այն պահին, երբ ուղեւորները քնած էին: Հոսանքի կարճ միացման հետեւանքով ծագած հրդեհի ծխից շնչահեղձ եղան 12 մարդ, որոնցից 5 ամերիկացիներ, 4 գերմանացիներ եւ 3 ռուսներ:

Ամենաշատ զոհ խլեց Եգիպտոսում, Շարմ էլ Շեյխից Կահիրե մեկնող ավտոբուսը, որի մեջ տեղացի բանվորներ էին, որոնք տուն էին վերադառնում իսլամական տոնի՝ Ռամադանի առիթով: Զոհվեց 29 մարդ: Պատճառը՝ վարորդը չէր նկատել, որ մայրուղու հանդիպակաց կողմն է անցել:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչության հայտարարությունը

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների մասին

2002 թ. հոկտեմբերի 20-ին Հայաստանի Հանրապետությունում տեղի ունեցան տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունները:

Այդ կապակցությամբ Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Հանրապետական վարչությունն արձանագրում է.

1. Հոկտեմբերի 20-ի ընտրությունները երկրում ժողովրդավարական գործընթացների զարգացման ուղղությամբ առաջընթաց են արձանագրել: Ընտրություններն ընդհանուր առմամբ անցել են հանգիստ մթնոլորտում:

2. Ընտրությունների ընթացքում չի դրսեւորվել ուժային մարմինների միջամտությունը: Չեն եղել թեկնածուների նկատմամբ բռնության կիրառման դեպքեր:

3. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների նման ընթացքը կարեւոր նախապայման է առաջիկա նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրությունների հաջող ընթացքի համար:

4. Հոկտեմբերի 20-ի ընտրություններում ընտրված համայնքապետների ճնշող մեծամասնությունն անկուսակցական է:

5. Առկա են եղել անճշտություններ քվեարկողների ցուցակներում: Նշված հանգամանքն անհամեմատ ավելի սակավ էր, քան նախորդ ընտրություններում: Անհրաժեշտ է մինչեւ առաջիկա նախագահական եւ խորհրդարանական ընտրություններն ընտրացուցակներում տեղ գտած անճշտությունները վերացնել:

6. Առաջին անգամ մասնակցելով տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրություններին, Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցությունը հաղթել է մի շարք համայնքներում: Ընտրվել են ՀՌԱԿ անդամ մեկ քաղաքապետ, մի քանի տասնյակ գյուղապետներ, ավագանու բազմաթիվ անդամներ: Ընտրությունների արդյունքում կուսակցության բազմաթիվ համակիրներ ղեկավարում են երկրի տեղական ինքնակառավարման մարմինները:

ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչությունը գտնում է՝

1. Ընտրված համայնքապետների մեծամասնության անկուսակցական լինելու հանգամանքը վկայում է, որ քաղաքական կուսակցությունները, ինչպես նաեւ ՀՌԱԿ-ը, անելիքներ ունեն երկրի քաղաքական համակարգի ձեւավորման գործում:

2. Հոկտեմբերի 20-ի ընտրությունները վկայում են, որ մեծ է տեղական կառավարման մարմինների աշխատակազմի ազդեցությունն արդյունքների վրա, որի հետեւանքով սոցիալ-տնտեսական հայտնի իրավիճակում գործող համայնքապետների մեծամասնությունը վերընտրվել է:

3. ՀՌԱԿ շրջանակների եւ ակումբների վարչությունները պետք է հետեւողական ու ծրագրավորված աշխատանք իրականացնեն տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ավելի ազդեցիկ եւ գործուն մասնակցության համար:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Պետական աջակցություն երիտասարդությանը

Օգտակար պոպուլիզմ՝ նախընտրական երանգներով

ԳՈՌ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

«2080 թ. հայ ազգը կպծնի, եթե վիճակն այսպես շարունակվի»: Սա ԱԺ պատգամավոր Վարդան Բոստանջյանի խիստ հոռետեսական մոտեցումն էր հնչած ԱԺ ամբիոնից: Պատգամավորն այդ կարծիքը հիմնավորեց շատ պարզ տվյալներ ներկայացնելով, համաձայն որոնց 1990 թ. Հայաստանում ծնվել է 90 հազար երեխա, իսկ 2000 թ. ծնվածների թիվը չի գերազանցում 30 հազարը:

Այս անհանգստությունները նկատի առնելով, Վարդան Բոստանջյանը, Վիկտոր Դալլաքյանը եւ մի քանի պատգամավորներ ներկայացրել են «Երիտասարդության մասին» օրենքը, որի գերխնդիրը երիտասարդության, երիտասարդ ընտանիքների եւ երիտասարդական կազմակերպությունների սոցիալական ապահովության, իրավունքների պաշտպանության ապահովումն է:

Տես ➧ էջ 3

Հայերը նորից սկսում են հաղթել, ափսոս՝ օլիմպիադան ավարտվում է

Շախմատային օլիմպիադայի 11-րդ տուրն իրավամբ կարելի է հայկական շախմատի տոն համարել: Գերազանց հանդես եկան թե տղամարդկանց եւ թե կանանց հավաքականները՝ պարզապես ջախջախելով մրցակիցներին: Հայ շախմատիստները 3,5-0,5 հաշվով պարտության մատնեցին Կուբայի հավաքականին: Հակոբյանը հաղթեց Բրուզոնին, Լպուտյանը՝ Դոմինգուեզին, Ասրյանը՝ Դելգադոյին եւ միայն Մինասյանը կես միավոր զիջեց Նոգուեյրասին: Իսկ կանանց հավաքականը 2,5-0,5 հաշվով հաղթեց ԱՄՆ-ի ուժեղ թիմին, որն առաջատարների խմբում էր: Կրկին գերազանց խաղաց Լիլիթ Մկրտչյանը՝ պարտության մատնելով Բագինսկայթեին: Նրանից հետ չմնաց Լիլիթ Գալոյանը՝ հաղթելով Շահադեին: Դանիելյանը ոչ-ոքի ավարտեց պարտիան Կրուշի հետ: Այս հաղթանակների շնորհիվ մեր հավաքականները զգալիորեն բարելավեցին իրենց մրցաշարային վիճակը: Տղամարդկանց հավաքականը 27 միավորով 6-9-րդ տեղերն է բաժանում Ուկրաինայի, Լեհաստանի, Չինաստանի շախմատիստների հետ: Իսկ հայ շախմատիստուհիները 21 միավորով 5-6-րդ տեղերն են բաժանում ԱՄՆ-ի հավաքականի հետ՝ ընդհուպ մոտենալով առաջատարներին: Հուսանք, որ ավարտական երեք տուրերում էլ մեր պատվիրակները կշարունակեն հաջող մրցելույթները:

Տղամարդկանց մրցաշարում առաջատարի դիրքերն ավելի ամրապնդեցին ռուսները՝ 3,5-0,5 հաշվով հաղթելով գերմանացիներին: Մյուս հանդիպումների արդյունքներն են. Անգլիա-Հունգարիա՝ 1,5-2,5, Չինաստան-Ուկրաինա՝ 2-2, Բոսնիա-Խորվաթիա՝ 1,5-2,5, Շվեդիա-Վրաստան՝ 1-3, Իսրայել-Լիտվա՝ 2,5-1,5, Սլովակիա-Հունաստան՝ 2-2, Հոլանդիա-Ֆրանսիա՝ 2-2, Լեհաստան-Դանիա՝ 3-1, Մակեդոնիա-Հնդկաստան՝ 2-2: Առաջատար հնգյակի ցուցանիշներն են. 1. Ռուսաստան՝ 32 միավոր, 2. Հունգարիա՝ 30, 3. Վրաստան՝ 28, 4-5. Անգլիա, Խորվաթիա՝ 27,5-ական:

Կանանց մրցաշարում անակնկալ պարտություն կրեց առաջատարը՝ Վրաստանի հավաքականը՝ 0,5-2,5 հաշվով զիջելով լեհերին: Իսկ ահա չին շախմատիստուհիները 2,5-0,5 հաշվով հաղթեցին ռումինուհիներին: Միեւնույն՝ 2-1 հաշվով ռուսները հաղթեցին գերմանուհիներին, հունգարուհիները՝ ուկրաինուհիներին: Առաջատար քառյակի ցուցանիշներն այսպիսին են. 1. Վրաստան՝ 24,5 միավոր, 2. Չինաստան՝ 24, 3. Ռուսաստան՝ 22,5, 4. Լեհաստան՝ 21,5:

ԴԱՏԱԿԱՆ

Ձերբակալությունից անմիջապես հետո Մուրադ Բոջոլյանի մոտ փնտրել են դիսկետ, բայց չեն գտել

«Աղեն գիշերը հասկացա, որ իմ դեմ պատրաստվում է շատ ծանր մեղադրանք»

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Թուրքիայի օգտին լրտեսության մեջ մեղադրվող Մուրադ Բոջոլյանն իր ցուցմունքով հաստատ 2002 թ.-ի հունվարի 26-ը, երբ երեկոյան իրեն եւ կնոջը ձերբակալել են Բագրատաշենի մաքսակետում՝ հերթական անգամ Թուրքիա մեկնելու ճանապարհին: Ըստ ամբաստանյալի, ԱԱՆ աշխատակիցներն անմիջապես սկսել են իր մոտ փնտրել մի դիսկետ, որը չի եղել: Բոջոլյանը չի հասկացել, թե ինչ դիսկետի մասին է խոսքը, որ համառորեն պահանջել են անվտանգության աշխատակիցները: «Սպա հիշեցի: Տասնօրյա մեկնելուց մեկ շաբաթ առաջ ինձ զանգահարեց իմ համակուրսեցին՝ Համլիկ Ստեփանյանը, որը տեղյակ էր իմ Թուրքիա գնալու մասին, խնդրեց մի դիսկետ, որի վրա հավաքված էր լինելու հայաստան թուրքերենին վերաբերող աշխատություն, հասցնել Պոլսո հայոց պատրիարքին: Մեկնելուց երկու օր առաջ Համլիկն ինձ եւ կնոջս հրավիրեց իր տուն, այնտեղ էին Գրիշա Չաթոյանը եւ ԱԱՆ աշխատակից Ռոզա Լուսպանյանը՝ մեր համակուրսեցիները: Համլիկը հրաժարվեց դիսկետը տալ, ասելով, որ ինտերնետով արդեն ուղարկել է», ասաց Բոջոլյանը:

Ձերբակալության ընթացքում Բոջոլյանի մոտ հայտնաբերել են մի ձայներիզ, որի մի կողմում ձայնագրված է եղել Հայաստանում բնակվող քրդերին վերաբերող մի նյութ, մյուս երեսին՝ Դավիթ Շահնազարյանի եւ Ալեքսանդր Արզումանյանի՝ «Ա1+»-ին տված հարցազրույցները, ինչպես նաեւ Հայաստանի տարբեր թերթերից քաղված հրապարակումները, նախապես արված գրառումները:

Տես ➧ էջ 3

Հակաիրաքյան որոշումը կընդունվի՞ այս ուրբաթ

Մ. Նահանգների պետքարտուղարության մամլո խոսնակ Ռիչարդ Բաուչերը երեկ բացատրեց ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհրդին ներկայացված որոշման նոր նախագծի (թվով՝ 3-րդը) գլխավոր առանձնահատկությունը. ՄԱԿ-ի տեսուչներն Իրաքում զանգվածային ոչնչացման զենքերի առկայության ստուգման ընթացքում որեւէ խոչընդոտի հանդիպելու դեպքում կընդհատեն իրենց առաքելությունն այդ երկրում: Մնացյալ պայմանները նախատեսում են տեսուչների մեկնումն Իրաք 45 օրվա ընթացքում, իրաքյան բոլոր վայրերի, ներառյալ նախագահ Սադդամ Հուսեյնի պալատների մատչելիությունը ստուգումների համար, իրաքցի գիտնականների հետ երկրից դուրս հարցազրույցներ անցկացնելու հնարավորությունը եւ, վերջապես, 30 օրվա ընթացքում Բաղդադի կողմից ՄԱԿ-ի տեսուչներին զանգվածային ոչնչացման զենքերի մասին ամբողջական տվյալների տրամադրումը:

Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամ երկրներից առայժմ միայն Ֆրանսիայի դիրքորոշումն է անհստակ: Փարիզը պահանջում է տեսուչների առաքելության ընդհատման դեպքում նախատեսել Անվտանգության խորհրդի նոր որոշում, որպեսզի Վաշինգտոնը հնարավորություն չստանա ավտոմատ կերպով ռազմական գործողություններ ձեռնարկելու: ՄԱԿ-ի ԱԽ մնացյալ անդամներից միայն Սիրիան է, որ հստակորեն դեմ է քվեարկելու ամերիկյան նախագծին:

Նախագծի քննարկումները ՄԱԿ-ի կենտրոնավայրում սկսվեցին երեկ, եւ քվեարկությունն ամենայն հավանականությամբ տեղի կունենա ուրբաթ օրը:

(Այս մասին այլ մանրամասներ՝ 5-րդ էջում):

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ

ՀՌԱԿ նոր ակումբ Մալաթիա-Սեբաստիա համայնքում

Հայաստանի Ռամկավար Ազատական կուսակցության Մալաթիա-Սեբաստիա շրջանակի տարածքում վերջին ժամանակներս մեծ ակտիվություն է նկատվում: Դա փաստվեց նաեւ երեկ, երբ կազմավորվեց ՀՌԱԿ եւս մեկ ակումբ: ՀՌԱԿ փոխատենապետ Մեխակ Գեւորգյանը, ՀՌԱԿ Հանրապետական վարչության անդամ Կարեն Կակոյանը եւ Հանրապետական վարչության փոխանդամ Գեւորգ Ասատրյանը ներկա եղան ակումբի ձեւավորմանը: 15 նորագիրներ, որոնք ընդունում են ռամկավար-ազատական գաղափարախոսությունը, համալրեցին կուսակցության շարքերը: Այս անգամ եւս ՀՌԱԿ-ի նորագիրներ դարձան մտավորականության ներկայացուցիչներ, արվեստագետներ:

Ընտրվեց ակումբի վարչության կազմ: Ակումբի ատենապետ ընտրվեց Արսեն Ավետիսյանը:

Սիրները կփորձեն ակտիվանալ, բայց իրավապահներն այս անգամ կարծես թե պատրաստ են դիմագրավել

Դուբրովկայի մշակույթի տանը կատարված ահաբեկչությունից արդեն շուրջ երկու շաբաթ է անցել, կրքերը, սակայն, չեն հանդարտվում: Ռուսական հասարակության ամենածայրահեղական թեւերը փորձում են ամեն կերպ շիկացնել իրավիճակը եւ հերթական դաժան դաս կազմակերպել, իրենց իսկ որակումով, կովկասյան ազգության պատկանողների հանդեպ: Երբ դեռ ահաբեկիչները պատանդների հետ շենքի ներսում էին, լուր տարածվեց, թե Տուլայի մարզի գյուղերից մեկի բնակիչները կամավորական ջոկատներ են կազմում իրենց համագյուղացի չեչեններին ոչնչացնելու նպատակով: Նման տեղեկություններ եղան նաեւ այլ վայրերից, մասնավորապես Լենինգրադի մարզից: Բարեբախտաբար, Մոսկվայում արագ կողմնորոշվեցին, պատկերացնելով հնարավոր գործողության բոլոր տխուր հետեւանքները, եւ ժամանակին կանխեցին դեպքերի հետագա զարգացումը: Սակայն, ակնհայտ է, որ բորբոքումների բոլոր օջախները վերահսկել անհնար է: Այնուամենայնիվ, որոշ վայրերում կովկասցիների հանդեպ հարձակումների դեպքեր գրանցվեցին: Նկատենք, որ հակահայ դրսեւորումների մասին այդ ընթացքում տեղեկություններ չկան:

Հոկտեմբերյան հեղափոխության հերթական տարելիցն ավելի քան հարմար առիթ է ծայրահեղականների համար, երբ երեք օր անընդմեջ հանգիստը նրանք կարող են «նպատակային» օգտագործել, ինչը եւ փորձում են անել: Հարկ է արժանին մատուցել իրավապահներին, թերեւս առաջին անգամ նրանք կանխարգելիչ բնույթի միջոցառումներ կազմակերպեցին` հստակ հասկացնելով տարատեսակ սկինհեդներին եւ նրանց կարգի այլ բափիփուկներին, որ այլեւս ներողամտություն չեն ցուցաբերելու:

Նոյեմբերի 7-ը հարկ եղած շուքով նշելու նպատակով օրերս Մոսկվայի մարզի Լյուբերցիի շրջանի մշակույթի տներից մեկում «համագումար» հրավիրած պատանի ելուզակներին անակնկալի բերեցին մերձմոսկովյան ոստիկանության աշխատակիցները: Մոտ 500 նեոֆաշիստների հավաքը խափանելուց զատ նրանք բոլորին մեկ առ մեկ լուսանկարեցին, վերցրին անձնական տվյալներն ու հասցեները, իսկ առավել կասկածելիներին ձերբակալեցին` անցյալում գրանցված հանցագործ արարքներին նրանց մասնակցությունը ստուգելու նպատակով: Նշենք հետեւյալ հետաքրքիր մանրամասները. ոստիկանները գործողությունն իրականացրել են ընդամենը 15 հոգով, իսկ անակնկալի եկած սկիներից շատերը, որոնց շարքում եղել են նաեւ Ուկրաինայից, Բելառուսից եւ նույնիսկ Բավարիայից ժամանած ռասայի մաքրության ջատագովներ, իրենց վիճակին արձագանքել են համարժեք, սկսել են բարձրաձայն արտասվել: Այսինքն, այնքան տարփողված վտանգը ոչ այնքան իրականություն է, որքան ռուսական որոշ լրատվամիջոցների կողմից ուռճացնելու հետեւանք: Ամեն դեպքում, վտանգն առկա է, եւ դրա հետ չի կարելի հաշվի չնստել: Կրկին հիշեցնեմ նոյեմբերյան տոնը:

Ինչ վերաբերում է Դուբրովկայում տուժած մեր հայրենակիցների ներկա վիճակին, նրանք բոլորն արդեն դուրս են գրվել հիվանդանոցներից եւ բուժման ու վերականգնման փուլը բարեհաջող անցկացնում են իրենց տներում:

ՌՈՒԲԵՆ ՄԱՄԻԿՈՆՅԱՆ,
Մոսկվա

Սկսվեց Արախսի հանգույցի շինարարությունը

Ինչպես տեղեկացանք Ջրային տնտեսության պետական կոմիտեի լրատվական ծառայությունից, սկսվել է Արաքս գետի Արմավիրի ջրանցքի գլխամասային հանգույցի վերակառուցումը: Շինարարության արժեքը 868 հազար դոլար է, կավարտվի 2003 թ. հոկտեմբերին, որից հետո հնարավորություն կառաջանա 25 խմ/վրկ ջրի փոխարեն վերցնել 53 խմ/վրկ: Համաձայն 1930-ին կնքված խորհրդա-թուրքական պայմանագրի, կողմերն իրավունք ունեն վերցնելու 25 խմ/վրկ ջուր: 1981 թ. վերակնքված պայմանագրով յուրաքանչյուր կողմի չափաքանակը բարձրացվել է մինչեւ 53 խմ/վրկ-ի: Թուրքական կողմն օգտվել է այս հնարավորությունից, իսկ հայկականը` ոչ: Հանգույցի շինարարության ավարտից հետո կբարելավվի Արմավիրի մարզի 35 հազար հա հողերի ոռոգումը, եւ կիրականացվի 1,2 հա աղակալած հողերի լվացումը:

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Աղետի գոտում կտրվեն նոր բնակարանային սերտիֆիկատներ

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) երեկ նոր ծրագիր սկսեց իրականացնել աղետի գոտում: Գործակալության ներկայացուցիչ Քիդ Սիմենսը եւ ՀՀ քաղաքաշինության նախարար Դավիթ Լոքյանը պայմանագիր ստորագրեցին, համաձայն որի մինչեւ 2003 թ.-ի ավարտը շուրջ 3 հազար ընտանիքներ կստանան բնակարանների սերտիֆիկատներ: Սա այս ծրագրի հերթական, երկրորդ փուլն է: Առաջին փուլում, ինչպես իր ելույթում նշեց Դավիթ Լոքյանը, շնորհիվ սերտիֆիկատների տրամադրման իրենց բնակարանային խնդիրները կարգավորեցին 2750 ընտանիքներ:

Պայմանագրի ստորագրման ավարտից հետո հաջորդը ելույթ ունեցավ Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Օրդուեյը: Նա հիշեցրեց, որ Հայաստանում աշխատանքի անցնելուց հետո իր առաջին քայլը եղել է Գյումրի այցելելը: Այս ընթացքում մի քանի անգամ դեսպանի այցերը կրկնվել են, եւ նա համոզվել է, որ աշխատանքների արդյունքները տեսանելի են:

Ծրագրի նոր փուլը երկրի համար կարեւոր իրադարձություն համարեց նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը: Նա ընդգծեց, որ խոսքը 2003 թ.-ի ընթացքում, այլ ոչ թե հեռավոր ժամանակահատվածում, 3 հազար ընտանիքի բնակարաններով ապահովելու մասին է: Նախագահն այս խնդրի լուծման ամենաարդյունավետ ուղղություններից մեկը համարեց սերտիֆիկատների տրամադրումը, ինչպես նաեւ «Լինսի» հիմնադրամի միջոցներով իրականացվող ծրագրերը: Նա առանձնահատուկ ուշադրություն հրավիրեց այն փաստին, որ երկու ծրագրերն էլ իրականացվում են ամերիկյան ֆինանսավորմամբ եւ շնորհակալություն հայտնեց ԱՄՆ Կոնգրեսին, կառավարությանն ու բոլոր նրանց, ովքեր մասնակցում են այս ծրագրերին:

Պաշտոնական ելույթներից հետո քաղաքաշինության նախարարից տեղեկացանք, որ սերտիֆիկատների ծրագիրն 90 տոկոսով իրականացվելու է Գյումրիում, Ախուրյանում եւ փոքր մասը` Սպիտակում:

Ա. Մ.

Վերակառուցումից հետո բացվեց «Սփյուռք» գիտաուսումնական կենտրոնը

Նոյեմբերի 5-ին հայկական մանկավարժական պետական համալսարանում հիմնովին վերակառուցումից հետո բացվեց «Սփյուռք» գիտաուսումնական կենտրոնը: Բացման արարողությանը ներկա էին ՀՀ ԿԳ նախարար Լեւոն Մկրտչյանը, Մանկավարժական համալսարանի ռեկտոր Արտուշ Ղուկասյանը, Հիմնադրամի գործադիր տնօրեն Վահան Տեր-Ղեւոնդյանը, այլ պաշտոնական անձինք եւ հյուրեր:

«Սփյուռք» կենտրոնը Մանկավարժական համալսարանի ուսումնական ստորաբաժանումներից է: Այն տեղավորված է բանասիրական ֆակուլտետի չորրորդ հարկում: Գիտաուսումնական կենտրոնն իրականացնում է հայագիտական ուսումնակրթական հիմնարար երկու ծրագիր` սփյուռքահայ հայագետ ուսուցիչների վերապատրաստում եւ հայրենաբնակ ուսուցիչների վերաորակավորման նպատակային դասընթացներ:

«Հայրենիք-Սփյուռք» կրթամշակութային համագործակցության շրջանակներում կենտրոնը կկազմակերպի գիտական նստաշրջաններ, կունենա գրադարանային համակարգված ցանց` մշտապես գործող ընթերցասրահով, ինչպես նաեւ կկազմակերպի ցուցահանդեսներ, հոբելյանական երեկոներ, հանդիպումներ Սփյուռքի ճանաչված մշակութային գործիչների հետ, ունկնդիր ուսուցիչների մրցույթներ, բանավեճերի ակումբ եւ այլն:

Կենտրոնի շինարարությունը իրականացվել է ամերիկահայ բարերար Ջեկ Հեքիմյանի կտակով: Նախագծային աշխատանքները կատարվել են Սեդա եւ Սարգիս Դեմիրճյանների (Դեթրոյթ, ԱՄՆ) նվիրատվությամբ:

Կենտրոնն ունի հետաքրքրական նախագծային լուծումներ, որի հեղինակը ճարտարապետ Միքայել Միսաքյանն է: Շինարարությունն իրականացրել է «Աղանա» ՍՊԸ-ն:

Սա «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի առաջին ծրագիրն է, որն արվում է Սփյուռքի կրթական համակարգի ամրապնդման եւ հայապահպանման ուղղությամբ:

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ԳՈՐԾԱԴԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

Աշխատավարձերը բարձրացվում են, պարտքերը` մարվում

Աժ երեկվա նիստում երրորդ ընթերցմամբ եւ ամբողջությամբ ընդունվեց խմելու եւ ոռոգման ջրի վարձավճարների զիջման օրենքը, համաձայն որի մինչեւ 2000 թ. ընդհանրապես եւ դրանից հետո մասամբ մարվում են առաջացած պարտքերը: Ավելին ուշ, 2003 թ.-ի բյուջեի նախագծի հետ կապված, ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Վարդան Խաչատրյանը հայտարարեց, որ 20 տոկոսով ավելացվում են ուսուցիչների աշխատավարձերը, իսկ դպրոցների վարչական աշխատողների` տնօրենների եւ ուսմասվարների աշխատավարձերի չափը կավելանա նույնիսկ ուսուցիչների աշխատավարձից: Կավելացվեն նաեւ դեղասանների աշխատավարձերը: Ըստ Վարդան Խաչատրյանի, պարզվել է, որ դեղասաններն ամենացածր վարձատրվող կատեգորիայի աշխատողներ են: Նրանց նվազագույն աշխատավարձը կկազմի 11-12 հազար դրամ:

Ադրբեջանի փախստականները լավ չեն ապրում

Երեկ խորհրդարանում Քերոլայն Քոքսը հայտարարեց, որ համեմատական կարգով ադրբեջանցի փախստականների վիճակն ավելի ծանր է, քան հայաստանյան իրավիճակն է: Սակայն միջազգային համապատասխան կազմակերպությունները, մասնավորապես ՄԱԿ-ը եւ Յունիսեֆն, իրենց հիմնական ուշադրությունը փախստականներին առնչվող հարցերում դարձնում են Ադրբեջանին անտեսելով Հայաստանը: Պատճառն, ըստ տիկին Քոքսի, այն է, որ այդ կազմակերպությունները հարցի կարգավորման խնդիրը թողնում են ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի գործունեությանը: Տիկին Քոքսի կարծիքով, դա թյուր մոտեցում է, քանի որ ԵԱՀԿ Մինսկի խումբը ղարաբաղյան հակամարտությանը մոտենում է քաղաքական, այլ ոչ թե հումանիտար տեսանկյունից:

Գ. Ա

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան ԺԱ տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«ԱԶԳ ՕՐԱԹԵՐԹ» ՍՊԸ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս. 374-1-562863
e-mail: azg2@arminco.com
www.azg.am
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէն
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ /հեռ. 529353
Համակարգ. ծառայութիւն
/հեռ. 582483
Շուրջօրյա լրահավաք ծառայություն
/հեռ. 529353
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի

Թերթի նիւթերի ամբողջական թէ մասնակի արտատպումները տպագիր մամուլի միջոցով կամ ռադիոհեռուստատեսութեամբ, առանց խմբագրութեան գրաւոր համաձայնութեան, խստիւ արգելւում են, համաձայն ՀՀ հեղինակային իրաւունքի մասին օրէնքի:
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում

«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

Ի՞նչն է կարեւոր տուրիզմի զարգացման համար

Ոչ պաշտոնական տեսակետ

Նախկինում, Խորհրդային Միության գոյության տարիներին, զբոսաշրջիկների հոսքը պլանավորված էր եւ զբոսաշրջիկ ասելով հասկացվում էին ոչ թե այցելուները, այլ տուրիստական կազմակերպությունների բերած տուրիստական խմբերը։ Ինչպես մեր զրույցի ժամանակ ասաց նախկինում «Սպուտնիկ» տուրիստական կազմակերպության, ապա «Էրեբունի» հյուրանոցի տնօրեն, իսկ այժմ Տուրիզմի հայկական ինստիտուտի ռեկտոր Ռոբերտ Մինասյանը, Հայաստան այցելող այս, նրա բնորոշմամբ, «մաքուր տուրիստների» թիվը 80-ական թթ. կազմել է տարեկան մոտ 600 հազար։ Նրանք այցելում էին հիմնականում երեք կառույցների՝ «Ինտուրիստի», «Սպուտնիկի» եւ հանրապետական արհմիութենական տուրիզմի խորհրդի միջոցով։ Ընդ որում, վերոնշյալ թվից մոտ 100 հազարն այսպես կոչված կապիտալիստական երկրներից՝ Արեւմտյան Եվրոպայից եւ ամերիկյան մայրցամաքից էին։ Այս զբոսաշրջիկների այցերը կազմակերպում էր միայն «Ինտուրիստը»։ Հարկ է նշել, որ այս թվերում ներառված չեն Հայաստան այցելող այն սփյուռքահայերը, որոնք գալիս էին այլ կառույցների (Սփյուռքի կոմիտե եւ այլն) միջոցով։

Այս ամենը նկատի ունենալով, Ռոբերտ Մինասյանն իր տարակուսանքն է հայտնում ոլորտի պատասխանատուների կողմից 100 հազար զբոսաշրջիկների այցելությունները, որոնք ընդհանուր առմամբ մեր երկիր այցելածներն են ըստ Տուրիզմի միջազգային կազմակերպության սահմանման, որպես նվաճում համարելը։ «Ինչո՞ւ ենք 0-ի հասցված եւ դրանից հետո աճող թիվը ներկայացնում։ Ավելի լավ է ասենք, թե որքա՞ն է եղել նախկինում, որքանո՞վ ենք հետ մնացել եւ ի՞նչ քայլեր ենք կատարում այդ թվին հասնելու համար», ասում է նա։ Այդ քայլերից առաջինը տուրիզմի հայկական ինստիտուտի ռեկտորը համարում է համապատասխան մասնագետների պատրաստումը, առանց որոնց անհնար է զբոսաշրջություն զարգացնելը։ Ինչ վերաբերում է նախկին կադրերին, որոնք այն ժամանակ էլ այս ոլորտում են աշխատել վերապատրաստում անցնելուց հետո, ապա նրանց համար անհրաժեշտ է վերապատրաստման նոր դասընթացներ անցկացնել։ Կարեւորվում է նաեւ լիցենզավորումը՝ շահագրգիռ կողմերի մասնակցությամբ կազմավորված հանձնաժողովի կողմից։

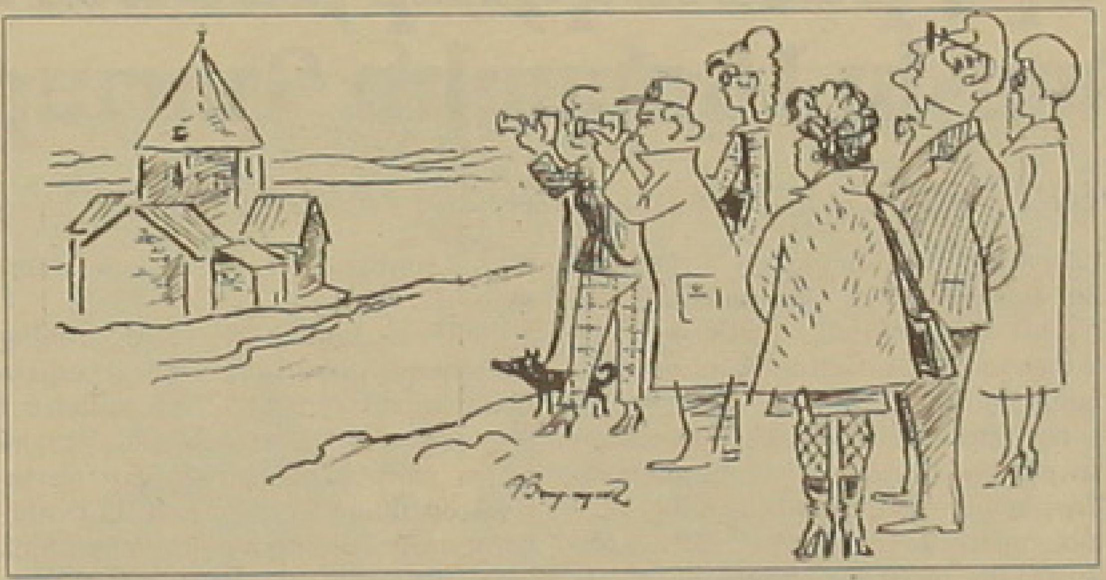

Այնուհետեւ, Ռոբերտ Մինասյանի կարծիքով, պետք է կողմնորոշվել, թե զբոսաշրջության ո՞ր տեսակն է նպատակահարմար զարգացնել։ Քանի որ Հայաստանը չունի ծով, ժամանցի այլ վայրեր, ապա նպատակահարմար է զարգացնել պատմամշակութային տուրիզմը։ Օտարերկրացիներին պետք է կարողանանք ներկայացնել մեր ունեցածը, գտնենք մատուցման ձեւեր, այդ ձեւերը համապատասխանեցնենք ներկա պահանջներին։ Օրինակ՝ Լեհաստանում, որտեսզի մարդիկ եկեղեցի գնային, 70-ականներին թույլատրեցին ժամանակակից երաժշտություն հնչեցնել։ Պատմամշակութային տուրիզմ ասելով պետք չէ հասկանալ միայն հուշարձանները։ Դա եւ մեր ավանդույթներն են, գիրն ու գրականությունը, երաժշտությունը, կենցաղը, խոհանոցը եւ այլն։ Տուրիզմի ինստիտուտի ռեկտորը, օրինակ, գտնում է, որ չի կարելի իռլանդացուն կամ շվեդին Հայաստանում հյուրասիրել... համբուրգերով։ Նա կարեւորեց նաեւ մեր բնաշխարհի պատշաճ ներկայացումը, ինչը նույնպես զբոսաշրջիկների հոսք կարող է բերել։ Հաջորդն ընդհանրապես Հայաստանի ներկայացումն է արտերկրում, ինչը, Ռոբերտ Մինասյանի կարծիքով, նույնպես չի արվում։ «1-2 ցուցահանդեսով երկիր չեն ներկայացնում», ասում է նա։

Սակայն գլխավորը, որ պետք է արվի, ոլորտի նկատմամբ պետական խրախուսման քաղաքականության բացակայությունն է։ Միայն գերակայություն հայտարարելը բավարար չէ։ Ներգնա տուրիզմով զբաղվող կազմակերպությունների համար հարկ է որոշակի հարկային զեղչեր (ոչ արտոնություններ) սահմանել, ինչը, ըստ Ռոբերտ Մինասյանի, կխրախուսի ոլորտի զարգացումը։ Անհրաժեշտ է նաեւ սահմանազատել այդ կազմակերպություններին, քանի որ հարյուրավոր կազմակերպություններ կան, որոնք իրենց գործունեության ոլորտներից մեկը նշում են տուրիզմը, բայց դրանով կամ չեն զբաղվում, կամ մասամբ են զբաղվում։ Այս քայլի շնորհիվ հնարավոր կլինի նաեւ տարբերակել տուրգործակալությունների միջոցով Հայաստան այցելող զբոսաշրջիկներին մյուս այցելուներից։

ԱՐԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Պետական աջակցություն երիտասարդությանը

Օգտակար պոպուլիզմ նախընտրական եռանդներով

Սկիզբը էջ 1

Ուշադրություն դարձնելով ընդամենը 18 հոդվածից բաղկացած «Երիտասարդության մասին» օրենքին, այդ խնդիրներն առավել քան արծարծված են։ Նույնիսկ այնքան, որ ՀՀ կառավարությունը խուսափեց դրանք լուծելու պատասխանատվությունը վերցնել իր վրա՝ ֆինանսական ռեսուրսների անբավարարությունը պատճառաբանելով։

Ինչեւէ, հետաքրքրական են օրենքում արծարծված այն հիմնադրույթները, որոնք ուղղակի միջոցառումներ են առաջարկում։ Մասնավորապես նշվում է, որ երկրում պետք է իրականացվի երիտասարդական զարգացման քաղաքականություն, որի սուբյեկտներ են 19–30 տ. քաղաքացիները, առնվազն մեկ երիտասարդից բաղկացած ընտանիքները, ուսանողները, մինչեւ 35 տ. գիտաշխատողներից կազմված երիտասարդական հասարակական կազմակերպությունները։ Երիտասարդներին եւ երիտասարդ ընտանիքներին պետական աջակցություն պետք է ցուցաբերվի։ Վճարովի համակարգի գերազանց սովորողների ուսման վարձը հաջորդ տարում նվազեցվում է տարեկան ուսման վարձի ընդհանուր գումարի 25 տոկոսի, երկրորդ տարում՝ 50 եւ երրորդ տարում՝ 100 տոկոսի չափով։

Երիտասարդ ընտանիքներում առաջին երեխայի ծնվելու դեպքում ընտանիքին տրվում է միանվագ դրամական նպաստ՝ օրենքով սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկի, երկրորդի ծնվելու դեպքում՝ քսանապատիկի, երրորդ երեխայի դեպքում՝ հիսնապատիկի, իսկ չորրորդ եւ հաջորդ յուրաքանչյուր երեխայի ծնվելու դեպքում՝ հարյուրապատիկի չափով։

Միաժամանակ երրորդ երեխայի ծնվելու դեպքում բնակարանային պայմանների ստեղծման, բնակելի տան կառուցման նպատակով այդ ընտանիքին կառավարության սահմանած կարգով տրամադրվում են հողամաս եւ բյուջետային վարկ։ Իսկ երեխային խնամելու համար սահմանվում է ամենամսյա նպաստի չափի հետեւյալ համամասնությամբ. մեկ երեխային՝ բազային նպաստի չափով, երկու երեխային՝ բազային նպաստի չափից 50 տոկոսով ավելի, երեքին՝ 100 տոկոսով ավելի, չորս եւ ավելի երեխաներին՝ 125 տոկոսով ավելի։

Այս միջոցառումները վերահսկելու նպատակով ստեղծվում է երիտասարդական քաղաքականության բնագավառում լիազորված պետական կառավարման մարմին։ Վերջինս մասնակցում է կառավարության կողմից մշակման ենթակա երիտասարդության զարգացման տարեկան ծրագրերի կազմելուն։ Ապահովվում է երիտասարդների իրավունքների եւ օրինական շահերի պաշտպանությունը, թեեւ նախագծում տրված չեն դրանց մեխանիզմները։

Կառավարությունը մշակում եւ ԱԺ-ին է ներկայացնում երիտասարդության զարգացման տարեկան ծրագիրը, որը պետական բյուջեի նախագծի բաղկացուցիչ մաս է։

Առանց բացառության, բոլոր խումբ-խմբակցությունները խորհրդարանում ողջունեցին օրենքի նախագծի շրջանառության մեջ դրվելը եւ համարեցին ազգային անվտանգության կարեւորագույն բաղկացուցիչներից մեկի՝ ազգային գենոֆոնդի պահպանության առումով ամենալուրջ միջոցառումը։

Օրենքն ընդհանուր առմամբ կարժենա 2,1 մլն դոլար, որն, ըստ նախագծի համահեղինակ Վիկտոր Դալլաքյանի, չնչին է այն գերխնդրի համեմատությամբ, որը լուծվելու է օրենքով. «Սա մայր օրենք է, եւ ընդունումից հետո տարբեր օրենքներում պետք է փոփոխություններ լինեն։ Ամենակարեւորն այն է, որ նորանկախ Հայաստանի պատմության մեջ առաջին անգամ ԱԺ-ն ընդունում է օրենք երիտասարդության հիմնահարցերը ծրագրային ձեւով լուծելու համար», նշեց Վիկտոր Դալլաքյանը։

Օրենքի նախագծով այս օրենքն ուժի մեջ է մտնում 2003 թ.-ի հունվարի 1-ից։ Այս առումով կառավարությունը մտահոգություն է հայտնում, քանի որ հաջորդ տարվա բյուջեի նախագծի քննարկումներն սկսվել են, որում նոր օրենքից բխած ֆինանսական խնդիրները ներգրավված չեն։ Որոշվեց, որ մինչեւ երկրորդ ընթերցում օրենքն ուժի մեջ մտնելու խնդիրը կլուծվի համատեղ ուժերով։

Հաշվի առնելով նաեւ երիտասարդության շահագրգռություններն օրենքի ընդունման հետ կապված, օրենքի հեղինակները պատրաստ են դրան հետաձգված ուժ տալ, սակայն այդ հարցը քննարկման ենթակա է։

Ինչեւէ. «Երիտասարդության մասին» օրենքն ընդունվեց ԱԺ-ի կողմից 91 կողմ եւ ոչ մի դեմ ձայներով, ինչը իրավամբ ոչ թե նախագծի հեղինակների, այլ երիտասարդության հաղթանակը պետք է համարել։

Ձերբակալությունից անմիջապես հետո Մուրադ Բոջոլյանի մոտ փնտրել են դիսկետ, բայց չեն գտել

Սկիզբը էջ 1

Մուրադ Բոջոլյանը դատարանում ամեն կերպ փորձում է համոզել, որ ինքը թուրքական գործակալ չէ, Թուրքիայի օգտին լրտեսությամբ չի զբաղվել։ Ամբաստանյալը ցուցմունքում մանրամասնորեն պատմեց 1992–2002 թթ. իր գործունեությունը։ Թե ինչքանով են ճիշտ դրանք, համապատասխանո՞ւմ են իրականությանը, ցույց կտա դատավարության ընթացքը։

Ամբաստանյալը մեկ առ մեկ պատմեց բոլոր այն թուրք լրագրողների հետ իր շփումների մասին, ովքեր քրեական գործում որակվում են ՄԻԹ-ի գործակալներ. Ջենք Բաշլամըշ («Միլլիեթ»), Ներդուն Հաջիօղլու («Հյուրիեթ»), Ռեմզի Օզքան («Անատոլու» գործակալություն), հեռուստալրագրող Մեհմեթ Ալի Բիրանդ եւ Սուաթ Թաշփընար («Ջումհուրիեթ»)։ «Նրանք ՄԻԹ-ի գործակալների տպավորություն չեն թողել, բացի «Հյուրիեթի» թղթակցից։ Իմ ներկայությամբ երբեք չեն փորձել զարտուղի ճանապարհով տեղեկություն ձեռք բերել։ Հետեւաբար ինձ համար անակնկալ էր, երբ մեղադրանքը հիմնավորելու համար օգտագործվեց Ռեմզի Օզքանի հետ իմ կապը՝ նրան ներկայացնելով ՄԻԹ-ի վճարովի գործակալ։ Ինձ համար ավելի մեծ անակնկալ էր, երբ թուրքական հետախուզության գործակալներ դուրս եկան բոլոր թուրք լրագրողները, որոնց հետ շփվել եմ», ասաց Բոջոլյանը։

«Հյուրիեթի» թղթակցին, որին ամբաստանյալը կասկածել է ՄԻԹ-ի գործակալ լինելու մեջ, առաջին անգամ տեսել է 92 կամ 93 թ., երկրորդ անգամ՝ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առանձնասենյակում, երրորդ անգամ՝ 98 թ. նախագահական ընտրությունների ժամանակ։ «Հայաստան եկած ժամանակ նրան ուղեկցում էր հեռուստալրագրող Տիգրան Նազարյանը, որը «Հյուրիեթի» Երեւանի թղթակիցն էր նաեւ», ասաց Բոջոլյանը։ Ինչ վերաբերում է Օզքանին, որը մեղադրականում ներկայացված է որպես ՄԻԹ-ի վճարովի գործակալ, Բոջոլյանը շփվել է հեռախոսով եւ ֆաքսով։ «Կան Օզքանի հետ իմ զրույցների գաղտնալսումները, եւ կարելի է ճշտել, թե ինչ է ասել ինձ եւ ինչ պատասխան եմ տվել։ Օրինակ, Ռեմզին ուզում էր իմանալ, թե ճի՞շտ են արդյոք լուրերը, որ Աբդուլլահ Օջալանը ՀՀ-ում կամ ԼՂՀ-ում է, պատասխանեցի, որ այդ մասին ինձ ոչինչ հայտնի չէ։ Նշեցի, որ եթե նույնիսկ հայտնի լիներ, ոչինչ չէի ասի։ Ասացի, որ, ըստ մեր տվյալների, PKK-ի առաջնորդը Ռուսաստանում է։ Իմ այս պատասխանը, չգիտես ինչու, գաղտնալսման մեջ չկա», պատմեց ամբաստանյալը։

Բոջոլյանը նշեց, որ Սուաթ Թաշփընար անունով լրագրողի չի ճանաչել, նախաքննական ցուցմունքում նրան շփոթել է մեկ այլ լրագրողի՝ «Ջումհուրիեթի» թղթակից Սինանի հետ, որը 1997 թ. ամռանը եկել էր Հայաստան՝ ԼՂՀ մեկնելու նպատակով։ «Կարեն Միրզոյանի համառ խնդրանքների արդյունքում համաձայնեցի Սինանին ուղեկցել ԼՂՀ։ Այնտեղ ենք մեկնել մի հայ լուսանկարչի հետ, վերջինիս մեքենայով, որի անունը չեմ հիշում», ասաց Բոջոլյանը։

1999 թ. հոկտեմբերի 27-ից մինչեւ ձերբակալվելը որպես արտահաստիքային թղթակից աշխատակցել է թուրքական NTV հեռուստաընկերությանը։ Հոկտեմբերի 27-ի պատահարի մասին Բոջոլյանն իմացել է թուրք լրագրողներից, որոնք այդ օրը, երեկոյան ժամը 17.30–18.00-ի սահմաններում զանգահարել են իր տուն։ «Թուրք լրագրողները պնդում էին, որ Վազգեն Սարգսյանը եւ Կարեն Դեմիրճյանը սպանվել են։ Ինձ զանգահարող թուրք լրագրողներին խնդրում էի ավելի ուշ զանգահարել, որպեսզի կոնկրետ տեղեկություններ իմանամ։ Ամբողջությամբ գաղտնալսումը ներառված է քրեական գործի մեջ, հոկտեմբերի 27-ի մասին տվել եմ զուտ պաշտոնական տեղեկություններ», ասաց Բոջոլյանը։

2000–2001 թթ. Բոջոլյանը վեց անգամ եղել է Թուրքիայում։ Հենց որ NTV-ից ստացել է 500 դոլար հոնորար, փակել է Հասմիկ Ստեփանյանի պարտքը։ Ստամբուլում բնակվող հորաքույրը, իմանալով Մուրադ Բոջոլյանի ֆինանսական ծանր վիճակը, Western Union համակարգով 1000 դոլար է ուղարկել։ 2000 թ. ամռանը երեք հոդված է ուղարկում NTV-ի ինտերնետային էջի համար, որոնք վերաբերում էին կոնյակի գործարանին, ԲէՑ-երի սեփականաշնորհմանը եւ նրա շուրջ աղմուկին, ՀՀ-ում բնակվող եզդիների նիստուկացին, սովորույթներին։

2000 թ. հոկտեմբերին մեկ ամսով մեկնել է ԱՄՆ, մասնակցել քրոջ որդու հարսանիքին։ Վերադարձին Բոջոլյանի բարեկամները տվել են 2.500 դոլար։ 2001 թ. հունվարին երրորդ անգամ է այցելել Թուրքիա, հարավսլավացի Օրհանի խանութից 600 դոլար ապառիկով ապրանք բերել Երեւան, վաճառել։ Չորրորդ անգամ Ստամբուլ է գնացել կնոջ հետ, Օրհանի խանութից կրկին ապառիկով ապրանք բերել։ Քանի որ առեւտուրը շահավետ է եղել, Բոջոլյաններն ամբողջ ընտանիքով են զբաղվել դրանով։ Այդ ընթացքում Արսեն Ղազարյանը համառորեն պահանջել է 4.000 դոլար պարտքը, որից Բոջոլյանը կարողացել է տալ 1.000-ը։

2001 թ. հուլիսի վերջերին Բոջոլյանը հինգերորդ անգամ մեկնել է Թուրքիա, Օրհանի խանութից վերցրել 1.000 դոլարի ապրանք, այցելել է NTV-ի գրասենյակ, հանդիպել «Ռադիկալի» խմբագրի հետ՝ այս թերթում հոդվածներ տպագրելու հնարավորության հարցով։ Հեսդարձի ճանապարհին, ինչպես պատմեց Բոջոլյանը, Բազարգեչենում զրույցի են հրավիրել ՀՀ անվտանգության աշխատակիցները, փորձել պարզել, թե «իմ նման բարձրակարգ թարգմանիչն ինչ գործ ունի Թուրքիայի հետ»։

Վեցերորդ անգամ Բոջոլյանը Թուրքիա է մեկնել դեկտեմբերին, այս եւ մյուս դեպքերում բնակվել հորաքրոջ տղայի՝ ոսկերիչ Մուրադ Իշլերի տանը։ Մեկ անգամ, երբ կնոջ հետ էր մեկնել, վերջին երկու օրերը բնակվել են «Բենլեր» հյուրանոցում, որի տերն ազգությամբ ասորի է եւ համարն անվճար է տրամադրել։

Թեեւ Մուրադ Բոջոլյանի նկատմամբ կասկածներ են եղել դեռ 1993 թ., իսկ 1998 թ.-ից ՀՀ ԱԱՆ-ը գաղտնալսել է նրա հեռախոսազրույցները, հետեւել գործունեությանը, ամբաստանյալը հանգիստ է եղել միտս, քանի որ «ոչ մի հանցանք չէի գործել»։

Ժամանակը, այսինքն՝ դատավարությունը ցույց կտա, թե ինչ հանցանք է գործել Մուրադ Բոջոլյանը։ Մենք ամբաստանյալի կնոջից երեկ տեղեկացանք, որ Բոջոլյանների ընտանիքն այսօր էլ պարտքերի մեջ է։

Դատավարությունը կշարունակվի նոյեմբերի 11-ին։

ԼՂ հիմնահարց

Ադրբեջանը միշտ մերժել է բանակցություններում որպես լիիրավ կողմի ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղին

Իսկ միջնորդները «ղարաբաղյան կողմ» անվան տակ նկատի են ունեցել նաեւ ԼՂ ադրբեջանական համայնքը

Հայաստանի նախկին վարչապետներից Խոսրով Հարությունյանը «Առավոտ» օրաթերթում «Պատմությունը դասեր չի տալիս կամ մեր ղեկավարության մի քանի անհետաձգելի հարցերի մասին» հրապարակման մեջ գրում է. «Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման գործընթացում՝ մեր կողմից նրա աշխարհաքաղաքական էության անտեսումը հանգեցրեց նրան, որ 1998-ից հետո այն Ղարաբաղ-Ադրբեջան հակամարտությունից աստիճանաբար (մեր ակտիվ աջակցությամբ) «վերածեց» Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտության՝ պարարտ հող ստեղծելով տարածաշրջանում աշխարհաքաղաքական նոր, ընդ որում՝ մեզ համար շատ վտանգավոր վերաձեւումների համար՝ տեղ չթողնելով Հայաստանի ազգային առնչվող հարցադրումներին»:

Պրն Հարությունյանն իր վերոնշյալ տեսակետը, որի սնանկ լինելը եւ ոչ վաղ անցյալի պատմությանը հակասելը կփորձենք հիմնավորել, ընդ որում՝ հիմնավորել «չոր» փաստերով, ներկայացնում է որպես բացարձակ ճշմարտություն: «Առավոտի» նույն համարում Աշոտ Սարգսյան անունով հեղինակը լրացնում է Խոսրով Հարությունյանին՝ գրելով. «Ինքնակամ կորցրինք Լեռնային Ղարաբաղի դժվարությամբ ձեռք բերված կարգավիճակը որպես հակամարտության եւ բանակցային կողմ (հիմա ապարդյուն փորձում ենք վերականգնել)»: Սրանք եզակի օրինակներ չեն, երբ փորձ է արվում հիմնավորել, ընդ որում՝ չբերելով որեւէ փաստարկ, թե Ղարաբաղը բանակցային գործընթացից դուրս է թողնվել 1998 թ. իշխանափոխությունից հետո, ավելին՝ դրան նպաստել են Քոչարյան-Ալիեւ երկկողմ հանդիպումները:

Ադրբեջանը միշտ էլ մերժել է բանակցություններում որպես լիիրավ կողմի ճանաչել Լեռնային Ղարաբաղին՝ սկսած 1991 թ. Ժելեզնովոդսկյան բանակցություններից: Ըստ էության, հենց այդ բանակցություններով հարցը միջազգայնացվեց: Ժելեզնովոդսկում սեպտեմբերի 23-ի լույս 24-ի գիշերը Ադրբեջանի, Հայաստանի, ՌԴ-ի եւ Ղազախստանի առաջնորդները Լեռնային Ղարաբաղի պատվիրակության մասնակցությամբ ստորագրեցին մի հուշագիր, որն ապահովում էր Ղարաբաղի մշակութային ինքնավարությունը Ադրբեջանի կազմում: Ի դեպ, այդ հուշագիրը չստորագրեց միայն ղարաբաղյան կողմը՝ պատճառաբանելով, թե «ղարաբաղյան կողմ» անվան տակ անընդունելի է Շուշիի ներկայացուցիչ Բահմանովի ստորագրությունը:

Արտգործնախարար Օսկանյանը օրերս «Ազգին» տված հարցազրույցում պատասխանելով «ԼՂ-ն ըստ էության երբեւէ եղե՞լ է բանակցային կողմ, եթե նկատի չունենանք տարածաշրջանային այցերի շրջանակներում ԵԱՀԿ ՄԽ համանախագահների այցերը նաեւ ԼՂ» հարցին, ասում է. «ԼՂ-ն գործընթացի մասնակից եւ բանակցային կողմ է: Վերջինիս կողմ լինելն ամրագրված է ԵԱՀԿ, այն ժամանակ ԵԱՀԽ նախարարների՝ 1992-ի հելսինկյան հանդիպման շրջանակներում, որի արդյունքում էլ, ի դեպ, ծնվել է Մինսկի խմբի գործընթացը: Այդ պահից ԼՂ-ն հետեւողականորեն իր մասնակցությունն է բերել կարգավորման գործընթացին: Դժբախտաբար, ՄԽ հանդիպումները, որոնք 1997 թ.-ից ընդհատվեցին հիմնականում Լիսաբոնի հայտնի հայտարարության պատճառով, դեռեւս չեն վերականգնվել»:

Մինչեւ 1992 թ. մայիսի 18-21-ի հելսինկյան հանդիպումը, որի մասին հիշատակում է Օսկանյանը, ԵԱՀԽ-ն արդեն երեք անգամ՝ փետրվարի 28-ին, մարտի 14-ին եւ մարտի 24-ին ավագ պաշտոնյաների ժողովների ընթացքում անդրադարձել էր Ղարաբաղի խնդրին եւ բոլոր դեպքերում էլ ճանաչել Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը: Փետրվարի 28-ի ժողովում, որը տեղի ունեցավ Պրահայում, ընդունվեց 21 կետից բաղկացած փաստաթուղթ, որի 2-րդ կետում գրված է. «Ավագ պաշտոնյաների կոմիտեն խրախուսում է ներգրավված կողմերին անհապաղ զինադադար հայտարարել Ադրբեջանի Հանրապետության Լեռնային Ղարաբաղի շրջանում»: Հետագա փաստաթղթերը, այդ թվում Օսկանյանի նշած հելսինկյանը, որոնք ստորագրել է Հայաստանի ԱԳՆ Եվրոպայի բաժնի վարիչ Քրիստիան Տեր-Ստեփանյանը (Հայաստանի եւ ո՛չ ԼՂ պաշտոնյան), ճանաչում էին Ադրբեջանի տարածքային ամբողջականությունը:

Եթե իրոք 1998-ից ԼՂ հակամարտությունը վերածվել է Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտության, ինչպես պնդում են Խոսրով Հարությունյանը եւ ուրիշներ, ապա ինչո՞ւ էր ԵԱՀԿ ՄԽ-ում Գերմանիայի ներկայացուցիչ Ֆրանկ Լամբախը դեռ 1997 թ. օգոստոսի 21-ին Ստեփանակերտում անհրաժեշտություն համարում ԼՂ-ի եւ Ադրբեջանի անմիջական երկխոսության սկիզբը:

Բերենք այլ օրինակներ: 1997 թ. սեպտեմբերի 18-ին այն ժամանակ ՀՀ փոխարտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը «Ազատություն» ռադիոկայանի հարցին՝ «Հայաստանն առաջ է քաշում Ստեփանակերտ-Բաքու ուղիղ բանակցություններ վարելու հարցը: Դա չի՞ նշանակում, որ մինչեւ այժմ Հայաստանն ավելորդ պարտավորություն է վերցրել եւ այժմ ցանկանում է ձերբազատվել դրանից», պատասխանում է. «Ոչ, չէի ասի, թե այդպես է: Հայաստանի ակտիվ մասնակցությունն առ այսօր հիմնականում բխում էր նրանից, որ Ադրբեջանը մերժում էր Ղարաբաղի հետ ուղիղ բանակցություններ վարել: Հայաստանն այնտեղ ներկայանում էր իբրեւ խթանող ուժ, որպեսզի հնարավոր լինի Ադրբեջանի մասնակցությունն այդ բանակցություններին եւ նրանց անուղղակի երկխոսությունը Ղարաբաղի ներկայացուցիչների հետ: Բայց ելնելով այն հանգամանքից, որ այս վերջին՝ առնվազն 1-1,5 տարվա ընթացքում դրական արդյունք չի եղել այդ առումով, եւ Ադրբեջանը Հայաստանի այդ մասնակցությամբ չի փոխել իր դիրքորոշումը, ինքնուրույն չի գնացել ուղղակի երկխոսության, Հայաստանն այսօր պարզապես շատ ավելի շեշտակի է դնում այդ հարցը»:

1997 թ. նոյեմբերի 13-ին Դավիթ Շահնազարյանն ասում էր. «Հայաստանի դիրքորոշումը ԼՂ-ին տանում է միջազգային մեկուսացման: Վերջին երկու տարիներին Ադրբեջանի դիրքորոշումը մնաց նույնը, իսկ ՀՀ-ի դիրքորոշումը մոտեցավ Ադրբեջանին: Նվազագույնը, որ այս գործընթացում կարող է անել ՀՀ-ն, այս է՝ ճանաչել ԼՂՀ-ին եւ դուրս գալ կարգավորման գործընթացից»:

1997 թ. սեպտեմբերի 30-ին ՄԱԿ-ում ունեցած ելույթում արտգործնախարար Ալ. Արզումանյանը բառացիորեն ասաց. «ԼՂ բանակցային գործընթացում հնարավոր չէ հակամարտության վերջնական կարգավորում՝ առանց ԼՂ ներգրավման եւ մասնակցության սեփական քաղաքական կարգավիճակի բանակցություններում», ապա կոչ արեց Բաքվին՝ հնարավորինս շուտ ԼՂ ընտրյալ իշխանությունների հետ նստել ուղղակի բանակցությունների սեղանի շուրջ:

Նույն թվի հոկտեմբերի 10-ին Ստրասբուրգի իր ելույթում առաջին նախագահ Տեր-Պետրոսյանն ասաց. «Ես համոզված եմ, որ արդեն հնարավոր է հակամարտությունը խաղաղ միջոցներով կարգավորել: Դա հիմնականում ենթադրում է ԼՂ անվտանգության երաշխիքներ, դա նաեւ բնականաբար ենթադրում է, որ պետք է անմիջական բանակցություններ վարվեն ԼՂ-ի եւ Ադրբեջանի միջեւ»:

Եվ վերջապես, եթե 1998-ից է ԼՂ հարցը վերածվել Հայաստան-Ադրբեջան հակամարտության, ապա 1997 թ. դեկտեմբերի 18-ի Կոպենհագենի ԵԱՀԿ գագաթաժողովի ելույթում ինչպե՞ս մեկնաբանել արտգործնախարար Ալ. Արզումանյանի այս խոսքերը. «Լիսաբոնի գագաթաժողովում գործող Նախագահի հայտարարությունը լուրջ հարված հասցրեց խաղաղ գործընթացին: Այնքանով, որքանով կանխորոշում էր ԼՂ կարգավիճակը, այդ հայտարարությունը կողմերի համար իմաստազրկեց հետագա երկխոսության անհրաժեշտությունը: Լիսաբոնից հետո կողմերի միջեւ տեղի է ունեցել բանակցությունների միայն մեկ փուլ՝ ի տարբերություն նախալիսաբոնյան կանոնավոր ամենամսյա բանակցությունների: Մյուս վճռորոշ խոչընդոտը ԼՂ-ի հետ անմիջական բանակցություններից Ադրբեջանի հրաժարվելն է: Ավելին, Ադրբեջանն անգամ մերժում է որպես լիիրավ կողմի ճանաչել ԼՂ-ին՝ նրա իսկ կարգավիճակի շուրջ բանակցություններում»:

Նշենք նաեւ, որ տակավին 1993 թ. Բաքվի եւ Ստեփանակերտի միջեւ ուղիղ բանակցություններ եղել են: Մեզ հայտնի է նման երկու հանդիպում. սեպտեմբերի 13-ին Մոսկվայում տեղի են ունեցել Արկադի Ղուկասյանի եւ Աֆիադդին Ջալիլովի, մի քանի օր անց՝ Ռոբերտ Քոչարյանի եւ Հեյդար Ալիեւի միջեւ ուղղակի բանակցություններ:

ԹԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

«Միջռեգիոնալ խումբը շահագրգռված էր ԽՍՀՄ-ի փլուզմամբ, քան թե ազգամիջյան հակամարտությունների լուծմամբ»

«Ազգ» թերթի 2002 թ. սեպտեմբերի 14-ի համարում տպագրված «Ստարովոյտովան երբեք տարածքների փոխանակում չի առաջարկել» նամակի եւ Հ. Չաքրյանի պատասխանի կապակցությամբ կամենում եմ ներկայացնել մի քանի նկատառում՝ նկատի ունենալով, որ հիշատակվել է դեռեւս 1991 թ. հուլիսի 2-ին «Հայաստան» թերթում հրապարակված իմ հոդվածը:

Նախ՝ այսօր արդեն կարելի է հստակորեն փաստել, որ ԽՍՀՄ ժողովրդների պատգամավորների համագումարում ձեւավորված միջռեգիոնալ խումբը, որտեղ առաջատար դեր էին տանում Ա. Սախարովն ու Գ. Ստարովոյտովան, ըստ էության, ավելի շատ շահագրգռված էր ղարաբաղյան հակամարտության սրմամբ, քան թե լուծմամբ: Ինչո՞ւ: Որովհետեւ խմբի անդամներին հետաքրքրում էր գլխավորապես ԽՍՀՄ-ի փլուզումը, որի մեջ Լեռնային Ղարաբաղի խնդրին տրված էր պայթուցիկ նյութի դեր: Միջռեգիոնալ խումբն իր նպատակին հասնելու համար Ադրբեջանում համագործակցում էր ժողովրդական ճակատի, Հայաստանում՝ ՀՀՇ-ի հետ:

Այդ խումբը ստանձնել էր ԽՍՀՄ հանրապետություններում ձեւավորված «ժողովրդական շարժումների» համակարգումը, կազմակերպում էր նրանց ներկայացուցիչների հանդիպումներ, ընդունել տալիս համատեղ հայտարարություններ, որոնցում հստակ անցկացվում էր հետեւյալ միտքը՝ ԽՍՀՄ-ի վերացմամբ կլուծվեն բոլոր ազգամիջյան հակամարտությունները, եւ բոլորը կհասնեն իրենց ազգային խնդիրների արդար լուծմանը: Այդպիսի համատեղ հայտարարություններ ընդունել էին նաեւ ՀՀՇ-ն ու Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատը:

Երկրորդ՝ սովետական տարիներին, հատկապես 1930-ական թթ. Ադրբեջանը ձգտում էր օգտագործել Սեւանի ջրային պաշարները եւ այդ նպատակին հասնելու համար դիմում զանազան միջոցների: Այս մասին տողերիս հեղինակին պատմել է Անաստաս Միկոյանը: Այն ժամանակվա Ադրբեջանի ղեկավարությունը բամբակի պլանտացիաների ավելացման ցանկություն էր հայտնել՝ պայմանով, եթե նախատեսված տարածքները ոռոգելի դարձվեն Սեւանի միջոցով:

Բարեբախտաբար, հաջողվել է համոզել Ստալինին Սեւան-Զանգու կասկադի շինարարության անհրաժեշտությունը՝ կապված կառույցի գործարանի հետ, եւ այդ կերպ խափանվել է Սեւանի ջուրն Ադրբեջանին տալու մտադրությունը:

Երրորդ՝ 1988 թ. սկսած ղարաբաղյան շարժումն Ադրբեջանի ղեկավարության համար հարմար առիթ էր Սեւանին տիրելու հարցը նորից շրջանառության մեջ դնելու: Այդ մասին բացահայտորեն հայտարարեց Մոսկվայում Ադրբեջանի մշտական ներկայացուցիչ Ախունդ-զադեն, ընդգծելով, թե տարածքների փոխանակմամբ կարելի է լուծել հակամարտությունը:

Խորհրդային տարիներին Բաքվում ապրած եւ աշխատած, ազգությամբ ռուս եւ հատկապես հրեա կուսակցական, պետական, մշակութային շատ գործիչներ տեղափոխվել էին Մոսկվա ու Ադրբեջանի համար կատարում էին լոբբիի դեր: Իսկ Հայաստանն այդպիսի հնարավորություն չուներ, եւ Մոսկվայում ապրող ու աշխատող հայ գործիչները շատ դեպքերում կաշկանդված էին Հայաստանին աջակցելու գործում:

1988 թ. փետրվարին Մոսկվայում գործող ադրբեջանական լոբբիի թելադրանքով պատմական գիտությունների դոկտոր Ա. Զուբովը Կոմկուսի կենտկոմ ներկայացրեց տարածքների փոխանակման առաջարկը, որի մշակմանը մասնակցել էին նաեւ Ա. Սախարովն ու Գ. Ստարովոյտովան: Ահա, այս ժամանակից էլ տարածքների փոխանակման գաղափարը դարձավ մշտական քննարկման առարկա, որի նախաձեռնողի ու պաշտպանողի դերում հանդես էր գալիս միջռեգիոնալ խումբը:

Չորրորդ՝ տարածքների փոխանակման առաջարկն առաջինը հստակորեն ձեւակերպել ու արտահայտել է Հայաստանից ԽՍՀՄ ժողովրդական պատգամավոր ընտրված Գ. Ստարովոյտովան: Նա Լատվիայի ժողովրդական ճակատի «Ատմոդա» («Զարթոնք») ինֆորմացիոն բյուլետենի 1989 թ. հուլիսի 12-ի համարում իր առաջարկությունը ձեւակերպել է հետեւյալ կերպ. «ԼՂԻՄ-ի 5 շրջաններից 4-ը, ինչպես նաեւ Շահումյանի, Խանլարի եւ մյուս շրջանների մի մասը, Լաչինի քրդական գյուղերի զգալի մասը պետք է միացվեն Հայաստանին, իսկ ԼՂԻՄ-ի Շուշիի շրջանը, Վարդենիսի, Կրասնոսելսկի շրջանների մի մասը (Սեւանի ափով) եւ Մեղրու շրջանը՝ Ադրբեջանին»:

Եթե Զուբովը գտնում էր հանրաքվեի միջոցով կատարել տարածքների փոխանակում, այն է՝ Ադրբեջանի տարածքի հայկական բնակավայրերը միացնել Հայաստանին, իսկ Հայաստանի տարածքի ադրբեջանական բնակավայրերը՝ Ադրբեջանին, ապա Գ. Ստարովոյտովայի առաջարկը լիովին համապատասխանում է Ադրբեջանի ցանկությանը՝ նա տեր էր դառնալու Սեւանին եւ Մեղրու միջոցով կապվելու էր Նախիջեւան-Թուրքիայի հետ...

1991 թ. հուլիսի 2-ին «Հայաստան» թերթում հոդվածը տպագրելուց ամիսներ առաջ տողերիս հեղինակին վիճակվեց հանդիպել Գ. Ստարովոյտովային եւ ասել նրան. «Բոլոր այն անձինք, ինչ դիրք էլ որ ունենան՝ լինեն միջռեգիոնալ պատգամավորական խմբի անդամ, թե ԽՍՀՄ գիտությունների ակադեմիայի համակարգի ներկայացուցիչ, պետք է մեկընդմիշտ իմանան՝ հայ ժողովուրդը երբեք ոչ մեկին չի լիազորել տարածքների փոխանակման անվան տակ խաղալ նրա ազգային արժանապատվության հետ: Մենք Լեռնային Ղարաբաղը որպես հողային տարածք, որպես աշխարհագրական հասկացություն ոչ ոքից չենք պահանջում մեզ տալ եւ փոխարենը Հայաստանից մեկ այլ համարժեք հողային տարածք Ադրբեջանին զիջել: Դա հողային պահանջ չէ, հայ ժողովրդի արհեստականորեն ու անարդարացի բաժանված 2 հատվածների վերամիավորման միանգամայն օրինական խնդիր է»:

Ի պատասխան Գ. Ստարովոյտովան անընդհատ հիշեցնում էր, որ լինելով ազգագրագետ, հատկապես լավատեղյակ է Անդրկովկասի, մասնավորապես հայ-ադրբեջանական փոխհարաբերություններին եւ առաջարկվող տարածքների փոխանակման դեպքում հայերն ավելի շատ են շահելու, քան ադրբեջանցիները:

Այնուհետեւ իմ այն հարցին, թե ինչպես է վերաբերվում, երբ Ադրբեջանի ժողովրդական ճակատն էլ է կողմնակից Գ. Ստարովոյտովայի առաջարկած տարածքների փոխանակմանը, ժողովրդական պատգամավորն ասաց, թե ինքը չի կարող ադրբեջանցիներին արգելել կարծիք հայտնելու:

Մեր երկարատեւ զրույցը, որի ընթացքում արտահայտված մտքերից որոշ հատվածներ մեջբերվել են «Հայաստան» թերթի 1991 թ. հուլիսի 2-ի համարում, ավարտվեց նրանով, որ Գ. Ստարովոյտովան իմ բերած վերոհիշյալ փաստարկները որակեց որպես կոմունիստական դոգմատիզմ, որ ես ոչինչ չեմ հասկանում ազգամիջյան փոխհարաբերությունները կարգավորելու դեմոկրատական սկզբունքներից:

Գ. Ստարովոյտովայի հետ վերոհիշյալ զրույցից մոտ մեկ շաբաթ անց զինված տղաների խումբը գրավեց Սպանդարյանի կուսշրջկոմի շենքը, որտեղ այն ժամանակ աշխատում էի...

Հիշեցնեմ, որ Գ. Ստարովոյտովան նոր էր ընտրվել ժողովրդական պատգամավոր, ՀՀՇ-ի առաջնորդները ոչինչ չէին խնայում նրան փառաբանելու եւ հայ ժողովրդի մեծ բարեկամ հռչակելու համար ու ամեն ինչ արեցին, որպեսզի Գ. Ստարովոյտովայի տարածքների փոխանակման առաջարկությունը դուրս մնա հանրության ուշադրությունից: Հենց այս նպատակով էլ մեր իրականության մեջ ավելի շատ խոսվում է Գոբլի ծրագրի մասին, որն ավելի ուշ է երեւացել:

Վերջապես, 1992 թ. տարածքների փոխանակման առաջարկով հանդես է եկել Թուրքիայի խորհրդարանի արտաքին գործերի հանձնախմբի նախագահ Ալի Տենչերը: Ըստ այդ առաջարկի՝ Հայաստանին պետք է տրվի Լեռնային Ղարաբաղի մի հատվածը Լաչինի միջանցքով: Դրա փոխարեն Ադրբեջանին պետք է հանձնել Ղարաբաղի մեծ մասը Զանգեզուրով, որով ուղղակի կապ կստեղծվի Նախիջեւանի հետ: Տենչերը միաժամանակ հայտարարել է. «Այսպիսով, Նախիջեւանից սկսած՝ Թուրքիան Կովկասի եւ Կենտրոնական Ասիայի թուրքական աշխարհից բաժանվելու խոչընդոտ այլեւս չի ունենա»:

Եթե համեմատենք տարածքների փոխանակման երեք ծրագրերը (Գ. Ստարովոյտովա, Գոբլ, Ալի Տենչեր), ապա պարզ է դառնում, որ դրանք շատ են իրար հոգեհարազատ: Դրանց հեղինակներն անտեսում են հայ ժողովրդի անարդարացիորեն բաժանված երկու հատվածների վերամիավորման պատմական, իրավական ու միանգամայն բնական իրավունքը:

Ավարտելով խոսքս Գ. Ստարովոյտովայի անվան շուրջ «Ազգ» թերթի էջերում ծավալված բանավեճի մասին, ուզում եմ ընդգծել, որ մեզ համար գլխավորը մեր ժողովրդի իրավունքների պաշտպանությունն է, այլ ոչ թե դրանց դեմ հանդես եկած անձանց հովանավորելու անշնորհակալ գործով զբաղվելը:

ՎԼԱԴԻՄԻՐ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ
Պատմական գիտությունների դոկտոր

Միջազգային

Նոյեմբերի 3-ին Թուրքիայում խորհրդարանական վաղաժամկետ ընտրությունների արդյունքում, վերջին տվյալներով, Մեջլիսում 363 պատգամավորական տեղեր ստացած «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության փոխնախագահ Աբդուլլահ Գյուլը ադրբեջանական «Զերկալո» թերթի հարցերին պատասխանելիս Անկարա-Բաքու հարաբերությունների մա-

Մ. Նահանգներ, որը բոլորովին չի նպաստում ԵՄ-Թուրքիա հարաբերությունների կարգավորման, ինչպես Էրդողանի, այնպես էլ նրա կուսակցության առաջադրանքին: Համենայն դեպս, այսօր Էրդողանին կընդունի Թուրքիայի նախագահ Ահմեդ Նեջդեթ Սեզերը: Նրանք մտքեր կփոխանակեն վարչապետի թեկնածուների շուրջ, իսկ թեկնածուի հարցը վերջնականապես կորոշվի նոյեմբերի 9-ին «Ար-

իսկ «Զամանը»՝ նոյեմբերի 6-ին: Նշված աղբյուրների համաձայն, Էրդողանն Ալիեւին խոստացել է, որ Թուրքիան կշարունակի լինել Ադրբեջանի կողքին: Բայց եւ այնպես ընդգծել է. «Լեռնային Ղարաբաղի հիմնախնդիրը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու առումով»: Տեսակետների տարբերությունը, թերեւս, բացատրվում է միջազգային հանրությանը դրական ազդանշաններ հաղորդելու Էրդո-

Էրդողանը խոստանում է «ղարաբաղյան հիմնահարցը խաղաղ ճանապարհով կարգավորելու» առումով աջակցել Ալիեւին

կարդակը համարել էր ոչ բավարար, ապա խոստացել համատեղ ջանքերով օկուպացիայից ազատագրել ադրբեջանական հողերը:

«Ազգը» նախորդ համարում, անդրադառնալով Գյուլի խոսքերին, նշել էր, որ նա Թուրքիայի վարչապետի հավանական թեկնածուն է: Այս տեսակետը նոյեմբերի 6-ին թուրքական հեռուստատեսությանը տված հարցազրույցում հաստատեց «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության նախագահ Ռեջեփ Թայիփ Էրդողանը: Նա միաժամանակ հավանական թեկնածուների թվում նշեց նաեւ կուսակցության փոխնախագահներ Բյուլենթ Արընչի, ինչպես նաեւ Աբդուլլաթիֆ Շեների անունները:

Այս 3 թեկնածուներից թուրք քաղաքական դիտորդները Շեների վարչապետ ընտրվելու հավանականությունը ցածր են գնահատում, մինչդեռ Արընչը կուսակցության մեջ ֆանատիկի համարում ունի: Թեեւ Գյուլը վայելում է Էրդողանի անվերապահ աջակցությունը, սակայն նրա կինը, որն ապագա վարչապետի տիկնոջ կարգավիճակով պաշտոնական այցելություններին ուղեկցելու է նրան, իսլամական գլխաշոր է կապում: Սա չի համապատասխանում ընտրություններից առաջ իսլամամետ, իսկ հետո պահպանողական դարձած «Արդարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության իմիջին: Հատկապես այն դեպքում, երբ վերջինի առաջնահերթ խնդիրը Եվրամիությանը Թուրքիայի անդամակցությունն է:

Գյուլ վարդ է նշանակում, ուրեմն կինն էլ իր գլխաշորով դառնում է նրա փուշը: Մեկ այլ խանգարիչ հանգամանքն էլ Գյուլի անվերապահ կողմնորոշումն է դեպի

Էրդողան եւ Գյուլ

դարություն եւ բարգավաճում» կուսակցության կենտրոնական վարչության նիստում:

Տվյալ դեպքում մեզ հետաքրքրում է ոչ այնքան Աբդուլլահ Գյուլի վարչապետ նշանակվելու հավանականությունը, որքան Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի ջանքերով ադրբեջանական հողերն օկուպացիայից ազատագրելու խոստումը: Հարկ է նշել, որ այդ հարցում Էրդողանն անհամեմատ զուսպ է եղել: Նոյեմբերի 5-ին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը հեռախոսազրույց է ունեցել նրա հետ: Ընտրություններում հաղթանակի առթիվ նրան շնորհավորելիս, ըստ սովորության, ղարաբաղյան հակամարտությունը հօգուտ ադրբեջանցիների լուծելու համար աջակցություն է խնդրել:

Թուրքական հեռուստատեսությունն Ալիեւի խնդրանքին անդրադարձավ նոյեմբերի 5-ին,

ղանի նկատառումներով: Այդ իսկ պատճառով նա զգուշավորություն է ցուցաբերում, նրա արտահայտությունները դառնում են զուսպ եւ չափավոր:

Հարկ է, սակայն, նշել, որ ղարաբաղյան հիմնահարցի, առավել եւս հայ-թուրքական հարաբերությունների կարգավորման առումով կարեւորն արտահայտությունների ոճը չէ, այլ Հայաստանի նկատմամբ Թուրքիայի որդեգրած քաղաքականության հակահայկական բնույթը եւ դրա արմատական վերանայման անհրաժեշտությունը: Սկսած 1991-ից Թուրքիայում խորհրդարանական 4 ընտրություններ են անցկացվել, որոնց արդյունքում կառավարությունները փոխվել են: Պարզապես անփոփոխ է մնացել թուրքական իշխանությունների հայկական քաղաքականության բնույթը:

ՏԱԹՈՒԼ ՀԱԿՈԲՅԱՆ

Մոսկվան խնդրում է հանձնել Բերեզովսկուն

ՌԴ գլխավոր դատախազությունը Մեծ Բրիտանիայի իշխանություններին խնդրել է հանձնել ռուսաստանցի ձեռնարկատեր Բորիս Բերեզովսկուն: Դատախազության լրատվության եւ հասարակական կապերի վարչության պետ Լեոնիդ Տրոշինի խոսքերը վկայակոչելով՝ «Նյուզրու» ինտերնետային հրատարակությունը նշում է, որ պաշտոնական խնդրանքը Լոնդոն է ուղարկվել ՌԴ ԱԳՆ-ի միջոցով՝ այն դատավճռի հիման վրա, որով պահանջվում է ձերբակալել Բերեզովսկուն եւ նրա գործընկերներից երկուսին:

Ավելի վաղ ՌԴ գլխավոր դատախազությունը Բերեզովսկուն, եւ «Լոգովազ» ընկերության նախկին ղեկավարներ Յուլի Դուբովին եւ Բադրի Պատարկացիշվիլուն մեղադրել էր խարդախությամբ հատկապես խոշոր չափերի հափշտակումներ կատարած լինելու մեջ: Բերեզովսկու փաստաբան Անդրեյ Բորովկովի խոսքերով, ձերբակալման թույլտվությունը կապված է «Ավտովազում» 2000-ից ավելի ավտոմեքենաների հափշտակման գործի հետ:

Բերեզովսկին վերջերս բնակվում է Մեծ Բրիտանիայում: Անցյալ ամսվա սկզբներին նա այդ երկրի իշխանություններին է դիմել իրեն բրիտանական քաղաքացիություն շնորհելու խնդրանքով: Նա իր խնդրանքը պատճառաբանել է «աշխարհում ապահով տեղաշարժվելու» ցանկությամբ:

Խարդախության մեղադրանքներից բացի, ՌԴ Անվտանգության դաշնային ծառայությունը (ԱԴԾ) եւ գլխավոր դատախազությունը նշում են, որ Բերեզովսկին մասնակցել է Չեչնիայում անօրինական զինված կազմավորումների ֆինանսավորմանը: Նման գործողությունների համար ՌԴ քրեական օրենսգրքի 208-րդ հոդվածի առաջին մասը նախատեսում է 2-7 տարվա ազատազրկում:

Բաքվում սպանվել է Մասխադովի թիկնապահը

Նոյեմբերի լույս 5-ի գիշերը Բաքվի Նոբելյան պողոտայում՝ իր տան մոտ ատրճանակի 6 կրակոցներով գնդակահարվել է 29-ամյա չեչեն Խիզիր Թալխադովը: Մարդասպաններին հաջողվել է փախչել: Թալխադովը մահացել է հիվանդանոցի ճանապարհին: «Պրեսցենտր» գործակալությունը հաղորդում է, որ մինչեւ 1998 թ. Չեչնիայի երկրորդ պատերազմը Խիզիրը ծառայել էր իրեն անկախ հռչակած Իչկերիայի հանրապետության նախագահ Ասլան Մասխադովի թիկնազորում: Պատերազմի սկզբնական շրջանում վիրավորվել էր եւ 2000 թվականից ընտանյոք բնակվում էր Բաքվում: Չեչնիայից ընտանիքին օգնում էին ազգականները: Թալխադովի ընտանիքը վերջերս այնքան էլ լավ չէր ապրում, եւ Խիզիրն ստիպված վաճառել էր «Վոլվո» մակնիշի իր ավտոմեքենան:

Արդեն շրջանառության մեջ դրված ոչ պաշտոնական վարկածի համաձայն, Թալխադովին սպանել են «պատվերով» եւ հենց Մասխադովի հետ ունեցած կապերի համար:

Հանրապետականները կվերահսկեն Կոնգրեսը

ԱՄՆ-ում կոնգրեսականների ու սենատորների, ինչպես նաեւ նահանգապետների միջանկյալ ընտրություններում նախագահ Ջորջ Բուշի կուսակից հանրապետականները զգալի հաջողության են հասել: Ընտրությունների նախնական արդյունքները վկայում են, որ հանրապետականները կտիրանան Կոնգրեսի զույգ պալատների վերահսկողությունը: Կոնգրեսի ստորին՝ Ներկայացուցիչների պալատում նրանք կկարողանան նույնիսկ ուժեղացնել իրենց ներկայությունը:

BBC-ն ընդգծում է, որ այս արդյունքները ներհակ են վերլուծաբանների կանխատեսումներին եւ ԱՄՆ-ում արմատավորված ավանդույթին, ըստ որի նախագահական կուսակցությունն անկարող է իր ներկայացուցչությունն ավելացնել Կոնգրեսի պալատներում:

50 նահանգներից 36-ում անցկացվում էին նահանգապետների ընտրություններ: Այստեղ եւս հանրապետականները բավական լավ արդյունքներ ցույց տվեցին: Նախագահ Բուշին առանձնապես ուրախացրեց Ֆլորիդայի նահանգապետի պաշտոնում իր եղբոր՝ Ջեբ Բուշի վերընտրվելը: Վերլուծաբանները նրա վերընտրությունը համարում են նախագահի ժողովրդականության կարեւոր ցուցիչներից մեկը: Նույնիսկ կանխատեսումներ են արվում 2004 թ. նախագահական ընտրություններում Ջորջ Բուշի լավ հեռանկարների վերաբերյալ: Ի դեպ, Ֆլորիդայի բնակիչների քվեները վճռական դեր էին խաղացել 2000 թ. նախագահական ընտրություններում: Ենթադրվում է, որ այդպես կլինի նաեւ 2004 թ.:

Միջանկյալ ընտրությունների արդյունքները նախագահ Բուշին ավելի մեծ ազատություն են տալիս վիճահարույց այնպիսի խնդիրների լուծման գործում, ինչպիսիք են վիժեցումները, անհատական զենք ունենալը, մահապատիժը, նահանգային իշխանությունների եւ դաշնային կառավարության լիազորությունների սահմանազատումը: Բացի դրանից, Ջորջ Բուշը կկարողանա իրեն ավելի վստահ զգալ արտաքին քաղաքականություն վարելիս:

ԱՄՆ-ում լազերային նոր զենք է փորձարկվել

ԱՄՆ տիեզերական ուժերի եւ հակահրթիռային պաշտպանության հրամանատարությանը վկայակոչելով՝ CNN-ը հաղորդել է, որ երեքշաբթի օրը երկրի տարածքում հաջողությամբ լազերային նոր զենք է փորձարկվել: «TRW» ընկերության ստեղծած մարտավարական շարժական լազերակայանքը Նյու Մեքսիկոյի նահանգի անապատում ոչնչացրել է գերձայնային արագությամբ թռչող վարժական արկը: Ուղղորդիչ ռադարի միջոցով լազերակայանքը հայտնաբերել ու կալանել է թիրախը, ապա լազերային հզոր ճառագայթը ոչնչացրել է այն: Դա տեւել է մի քանի վայրկյան:

Նման լազերակայանքը կարող է թիրախներ խոցել մի քանի տասնյակից մինչեւ մի քանի հարյուր կիլոմետր հեռավորության վրա: Այն ԱՄՆ-ի եւ Իսրայելի համատեղ մշակումն է: Տվյալ զինատեսակն առանձնակի հետաքրքրություն է ներկայացնում Իսրայելի համար, քանի որ այդ երկրի տարածքը հաճախ է ենթարկվում արաբական տարբեր խմբավորումների հրթիռակոծումներին:

Հակահրթիռային պաշտպանության ոլորտում լազերային տեխնոլոգիաների մշակման հիմքը դրվել էր 1983 թ. նախագահ Ռոնալդ Ռեյգանի օրոք առաջ քաշված «աստղային պատերազմների» ծրագրում:

ՄԱԿ-ում ներկայացվեց Իրաքին առնչվող նոր նախագիծ

ՄԱԿ-ի Անվտանգության խորհուրդը չորեքշաբթի առավոտյան անցկացրել է Իրաքին նվիրված խորհրդակցական նիստ, որտեղ ԱՄՆ պատվիրակությունը ներկայացրել է Իրաքի զինաթափման բանաձեւի նոր՝ նախագիծ: Վերջինս հաշվի է առնում հոկտեմբերի 23-ից հետո արված դիտողությունները, նշում են ամերիկացի դիվանագետները:

Ռոյթեր գործակալության տվյալներով, նախագահ Ջորջ Բուշի վարչակազմն ակնկալում է, որ մինչեւ ուրբաթ Անվտանգության խորհրդում քվեարկություն տեղի կունենա նոր նախագծի առթիվ: Սակայն դիվանագիտական աղբյուրները ենթադրում են, որ Ռուսաստանն ու Չինաստանը կարող են դեմ արտահայտվել, եւ կպահանջվեն լրացուցիչ բանակցություններ:

Բանաձեւի նոր նախագծի պատճենները սկզբում բաժանվել են Անվտանգության խորհրդում վետոյի իրավունքով օժտված 5 երկրներին (ԱՄՆ, ՉԺՀ, Ֆրանսիա, Ռուսաստան, Մեծ Բրիտանիա): Սա ամերիկյան բանաձեւի 3-րդ տարբերակն է հոկտեմբերի սկզբից մինչեւ օրս: Առայժմ հայտնի է, որ նոր նախագիծը դատապարտում է Իրաքի «էական խախտումը» իր պարտավորությունների կատարման հարցում, նախատեսում է տեսչական ստուգումների խիստ ռեժիմ եւ Բաղդադին սպառնում է «լուրջ հետեւանքներով», եթե նա չիրականացնի ընդունվելիք բանաձեւին: Նոր նախագծի համահեղինակը Մեծ Բրիտանիան է:

Անվտանգության խորհրդում բանաձեւը կարող է ընդունվել խորհրդի 15 անդամներից առնվազն 9-ի հավանությունն ստանալու դեպքում, պայմանով, որ 5 մշտական անդամներից ոչ մեկը չօգտվի վետոյի իրավունքից:

Ամերիկացի լրագրողները պատրաստվում են հակաիրաքյան պատերազմին

Պենտագոնի ղեկավարությունը մտադիր է սկզբնական զինվորական պատրաստության դասընթաց կազմակերպել այն լրագրողների համար, որոնք աշխատելու են հակաիրաքյան ռազմական գործողությունների գոտում: Ասոշիեյթեդ պրես գործակալությունը հաղորդում է, որ լրագրողների մեկշաբաթյա հավաքի նախապատրաստամամբ զբաղվելու են ԱՄՆ ռազմական գերատեսչության բոլոր ծառայությունները: Հավաքի ընթացքում լրագրողներին կպատմեն զինվորական ավանդույթների ու կանոնների, զինամթերքի, առաջին բուժօգնության եղանակների մասին: Բացի դրանից, լրագրողները կսովորեն պաշտպանվել զանգվածային բնաջնջման զենքից, կյուրացնեն համազգային մարտի այբուբենը եւ կծանոթանան ամերիկյան ռազմական հրամանատարության կառուցվածքին:

Անշուշտ, զինվորականները լրագրողներին չեն հայտնի բոլոր գաղտնիքները, որպեսզի խոչընդոտներ չծագեն հակաիրաքյան ռազմական գործողությունների ընթացքում: Պենտագոնի մամլո քարտուղար Բրայն Ուիթմենը նշել է, որ լրագրողների զինվորական պատրաստության դասընթացը չպետք է համարվի նրանց զինվորագրման նախադրյալ: Իսկ Պենտագոնի ղեկավար Դոնալդ Ռամսֆելդի խոսքերով, բանակի գործողությունների լուսաբանումը «գրեթե միշտ օգտակար է, բայց լինում են ժամանակներ, երբ դա անտեղի է»:

Ասոշիեյթեդ պրեսի խմբագիրներից մեկի կարծիքով, Պենտագոնի նախաձեռնությունը դրական է, քանի որ հակաիրաքյան պատերազմի դեպքում կդյուրանա հրամանատարների հաղորդակցումը ԶԼՄ-ների հետ:

Պ. Բ.

Ջիվան Գասպարյան. «Միշտ լավն եմ եղել»

WOMEX-2002-ի միակ մրցանակակիրը մեր հիշողության հոկտեմբերի 27-ը սրբագրեց

1800 մասնագիտացված այցելու 80 երկրներից, 200 լրագրող, մոտավորապես 400 արվեստագետ, 47 համերգ, 36 կոնֆերանս։ Էսսեն քաղաքի Ցեշը Ցոլֆերայնում հոկտեմբերի 27-ին պատմության ի պահ տվեց WOMEX-2002-ը՝ 4 օրերի ընթացքում անընդհատ հիշեցնելով 2002-ի միակ մրցանակակրի՝ 74-ամյա դուդուկահար Ջիվան Գասպարյանի անունը։ «Ֆանտաստիկ արտիստի, կենդանի լեգենդի, մեր ժամանակների վիրտուոզ կատարողի» (Էսսենում նրան այսպես էին անվանում) հետ հանդիպման քիչ մարդ չէր եկել։ (Իհարկե, Էսսենում եւ մերձակա բնակավայրերում չհանդարտվող փոթորիկը շատերին տանը գամելով, մյուսներին տոմս գնելու բախտից չէր զրկել)։ Հայերը սպասվածից ավելի քիչ էին, սակայն աշխարհի տարբեր լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներն ու երաժշտագետները դատարկ աթոռներ չէին թողել դահլիճում։ «Պարգեւներ իմ կյանքում շատ եմ ունեցել, բայց սա ինձ համար ամենահիշարժանն է, հոկտեմբերի 12-ին իմ տարեդարձն էր, այդ օրն իմացա մրցանակի մասին, սա իմ տարեդարձի ամենամեծ անակնկալն էր։ Շնորհակալություն ժյուրիին», մրցանակը՝ 6000-ամյա հնության մայրության աստվածուհու փայտե կրկնօրինակը հանձնելով, բեմից ասաց Ջիվան Գասպարյանն ու գնաց ետնաբեմ՝ բեմական իր տարազը հագնելու։

Գասպարյանն իր խմբի երկու անդամների հետ հիացական ծափողջույններին «տեղի տվող» ակնթարթային դադարներով 45 րոպե անընդհատ նվագեց։ Ծանոթ մեղեդիներն այնքան լավ էր հանգուցել միմյանց, որ անծանոթ ունկնդրին կթվար, թե այդպես էր, որ կար։ Ներկաները կարծիքիս համամիտ էին. երեք գործիքով բեմի վրա այնպիսի հագեցվածություն կար, որ երբեմն մի ողջ նվագախմբի տպավորություն էր թողնում։ Հետո «Քոչարի» մեղեդու տակ պարային մեկ-երկու սահուն շարժում, վերջում էլ՝ զուռնայի կանչ։ Խոստովանում եմ՝ պատկերացնել անգամ չէի կարող, թե ինչպես է հնչում հարսանիքների «լաչառ» զուռնան Ջիվան Գասպարյանի ձեռքին։ Հետո դրսի փոթորիկը ներսում եղավ՝ ծափերը չէին հանդարտվում, ինքնագրեր, շնորհավորանքներ։

Ադրբեջանի գիտությունների ազգային ակադեմիայի ճարտարապետության եւ արվեստի ինստիտուտի երաժշտագետ, պրոֆեսոր Սանուբար Բաղիրովան մոտեցավ Գասպարյանին։ «Ծիծաղելի է, մենք կովկասցիներս, բոլորս եղբայր ենք, վրացիները, ադրբեջանցիները, չեմ հասկանում ինչ եղավ, ամեն ինչ հնարած է, մտացածին»։

«Ժողովուրդը դա չի հասկանում։ Ո՞վ է արել, մենք չգիտենք, բայց մի բան գիտեմ՝ վատ ազգ աշխարհում չկա, կան լավ եւ վատ մարդիկ», պատասխանեց Գասպարյանը։

«Շատ ճիշտ է։ Օրինակ, մեր տղամարդիկ շատ են սիրում հայուհիներին, միշտ ջանում են նրանց հետ ամուսնանալ», ժպիտով հավելեց երաժշտագետ պրոֆեսորուհին։

«Մեր տղամարդիկ էլ ադրբեջանուհիներին են սիրում», հակադարձեց դուդուկահարը։

«Բոլորս շատ ենք սիրում երաժշտություն։ Համերգի համար Ձեզ երախտապարտ եմ։ Ինձ թվում է Հայաստանում սա (նկատի ունի մուղամը) արդեն անհետացող ավանդույթ է դառնում, փոխարենը շատ է մաքուր ազգայինը՝ շարականներ եւ այլն։ Սկզբում շուր նվագեցիք, հետո անցում արեցիք ռաստի, սքանչելի՞ եք կատարում։ Այդ ամենը Ձեր ներսից, արյունից է գալիս»։

«Երաժշտությունն առանց դրա չի լինի... Ես շատ եմ սիրում ադրբեջանցի ժողովրդին, միշտ բարեկամություն եմ արել, ընկերներս՝ Շոֆաթ Խանում, Սառա Կադիմովա, թառահար Կուրբան, շատ ժամանակ է պետք բոլորին թվարկելու համար, մենք շատ լավ բարեկամություն ենք արել», վերհիշեց Ջիվան Գասպարյանը։

«Հավատում եմ՝ կգա այն օրը, երբ մենք նորից խաղաղ բարեկամություն կանենք։ Ինձ համար արգելքներ չկան, երաժիշտը միշտ առաջին տեղում է», ասաց ադրբեջանուհին հրաժեշտից առաջ։

Հերթը վերջապես իմ հարցերին հասավ։

– Կարելի՞ է ասել, թե փառքը հետապնդում է համաշխարհային ճանաչում ունեցող 74-ամյա Ջիվան Գասպարյանին։

– Անկեղծ ասեմ՝ միշտ լավն եմ եղել։ Տարիքն արվեստի հետ կապ չունի։ Ինչպես Սայաթ-Նովան է ասում՝ տարիքը մարդուն իմաստություն է տալիս։ Մարդ պետք է ջիգյար, հոգի ունենա եւ լավ նվագի, ուրիշ բան պետք չէ։

– Տաղանդավոր դուդուկահարներ շատ ենք ունեցել, բայց ոչ մեկը, բացի Ձեզնից, համաշխարհային բեմ չի բարձրացել։ Սա ինչո՞վ եք բացատրում։

– Անբացատրելի է։ Վաչե Հովսեփյանը, Մարգար Մարգարյանը, Լեւոն Մադոյանն ինձ համար մեծություններ են, նրանց միշտ հարգում եմ, նրանց մեծության շնորհիվ եմ այսօր փայլում։

– Մորը նվիրված մի երգ երգեցիք, շատ էիք հուզված։ Ձե՞ր մորն էր նվիրված։

– Այո։ Մորս կորցրել եմ շատ վաղ հասակում՝ 8 տարեկանում։ Դա իմ երգն է, ես եմ գրել, նվիրել եմ մայրերին։

– Ջիվան Գասպարյանի ընտանիքը նպաստո՞ւմ է, որ նա մեծ բեմերի արտիստ մնա։

– Այո։ Շատ բան են անում։ Իմ նազը տանում են։

– Ստալինը երեւի միակ ղեկավարը չէր, որ Ձեր նկատմամբ ուշադիր էր։

– Ղեկավարների հետ կապ չունեմ։ Ես երաժիշտ մարդ եմ, քաղաքականությամբ չեմ զբաղվում։ Եթե իրենց պետք եմ եղել, հրավիրել են, բոլոր ժամանակներում ինձ սիրել են։

– Ի՞նչ բեմ է, որ դեռեւ Ջիվան Գասպարյանը չի բարձրացել։

– Այդպիսի բան չունեմ հիշելու։

– Կա՞ մի բան, որ դեռ չեք հասցրել անել, ինչի համար ափսոսում եք հիմա։

– Ոչ։ Շնորհակալ եմ եւ իմ բախտից, եւ ինձնից։

– Ցանկություն ունեիք Երեւանում դուդուկահարների դպրոց բացելու։

– Շուտով կլինի, կառավարությունն արդեն թույլատրել է։ Առանձին դպրոց է՝ Ջիվան Գասպարյանի անունով։ Նոր, ճիշտ աշակերտներ պիտի պատրաստեմ, որպեսզի ոչ թե զուռնաչի լինեն, սազանդար, քեֆերի, ֆլան-ֆստան, այլ դառնան իսկական արտիստ, աշխարհի պատմություն իմանան։

– 3 տարի առաջ այս օրը՝ հոկտեմբերի 27-ին դառը հիշողություն է արթնանում մեր մեջ։ Հայաստանից օտարության ճամփան բռնած մեր հայրենակիցներից շատերը Հայաստանում ապագա չեն տեսնում նաեւ հոկտեմբերի 27-ի ձգձգվող դատավարությունը նկատի առնելով։ Դուք ի՞նչ ապագա եք տեսնում Հայաստանում։

– Հայաստանում ծնվել եմ, Հայաստանում էլ կմեռնեմ։ Հայաստանի համար շատ մեծ ապագա եմ տեսնում, Հայաստանը պիտի ծաղկի, պիտի դառնա աշխարհի ամենալավագույն երկրներից մեկը։ Ո՞նց կարող է Հայաստանը տապալվել, այդպիսի բան չի լինի։ Ժամանակավոր բաներ են սրանք, մենք այդպիսի՞ բաներ ենք տեսել՝ 41 թվի պատերազմ, 37-ի սով, 14-ի ջարդ ենք տեսել... մենք շատ լավ պիտի ապրենք... ամեն օր երկիրն առաջ է գնում։ Իմ երեխաները Լոս Անջելեսում են ապրում, թոռնիկներս, բալիկներս, բոլորը պիտի գան, ոչ մեկը տունը չի ծախել, իհարկե պիտի գան։ Նեղ օրեր են, մարդիկ նեղ օրերից ստիպված են գնում, ուրիշ բաներից չեն գնում։ Հողն ու ջուրն աշխարհում ամենաքաղցր բանն են։

«Իսկ մենք էլ խոսք ենք տալիս վերադառնալ Հայաստան», մեր զրույցին ունկնդիր նախկին հայաստանցիներն են ձայնակցում։ Տունդարձի մասին այսպես բազմաձայն առաջին անգամ եմ լսում։ Միգուցե սա էր հուշել զուռնայի կանչը նրանց ականջին...

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ,
Էսսեն

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Փաուերի նոր գիրքն ամոթանք է հնչեցնում Մ. Նահանգների հասցեին

«Մ. Նահանգների ոչ մի նախագահ ցեղասպանությանն առաջնահերթություն չի տվել եւ դրա հանդեպ ցուցաբերած անտարբերությունից երբեք չի տուժել քաղաքականապես», գրել է Սամանթա Փաուերը «Խնդիր դժոխքից. Ամերիկան եւ ցեղասպանության դարաշրջանը» խորագրով իր նոր գրքում։ Գրախոսելով հատորը, լրագրող Ռոնեզա Ախթարը «Արմինյըն միռոր սփեքթեյթր» թերթում գրում է, որ չնայած որեւէ նորություն չի ավելացնում արդեն հայտնի փաստերին, գիրքն, այնուամենայնիվ, մեծ ուշադրություն է դարձնում այն հանգամանքին, որ Մ. Նահանգները շարունակ աչք է փակել կատարվածի վրա եւ «պար բռնել ցեղասպանություն բառի շուրջ» վախենալով, որ ճանաչելու դեպքում պարտավորվածություն ձեռք կբերի ինչ-որ քայլեր ձեռնարկել այդ ուղղությամբ։

Մ. Նահանգները 38 տարի ձգձգել է վավերացնել 1948 թ. ՄԱԿ-ի գլխավոր ասամբլեայի ընդունած ցեղասպանության կոնվենցիան, որն իրենից առաջ 97 երկրներ արդեն վավերացրել են։ Փաուերի գիրքը թափանցում է Կապիտոլիումի կուլիսները, որտեղ անտարբերությունն ու անգործունեությունը պատճառ են դառնում ցեղասպանությունների իրականացմանն այլ վայրերում։

Ըստ հոդվածագրի, հեղինակն ուսումնասիրել է նոր փաստաթղթեր եւ առաջավոր քաղաքագետների ու դիվանագետների հետ կատարված հարցազրույցներ։ Նա հատուկ ու ճշգրիտ ներկայացրել է Կամբոջայում, Ռուանդայում, Բոսնիայում եւ այլուր կատարված ցեղասպանական արարքները։ Բացահայտել է, որ Աննա Ֆրանկի օրագրի մասին պատմող առաջին ֆիլմերում բաց է թողնվել սպանությունների մատնանշումը։ Այդ ֆիլմերն ավարտվել են ամերիկյան կինոյին հատուկ, շատ հաճախ բովանդակազուրկ լավատեսությամբ։

Հոլոքոսթ բառը «Նյու Յորք թայմս» թերթում չի հայտնվել մինչեւ 1959 թվականը։ Ամերիկյան ժողովուրդն այսպիսով զերծ է մնացել ցեղասպանությանը զոհ գնալու կամ գնացած լինելու հոգեբանական բարդույթից։ «Մահվան դատապարտվելու համար 20-րդ դարում բավական էր լինել հայ, հրեա կամ թութսի։ 21-րդ դարի սեպտեմբերի 11-ին, սակայն, բավական էր լինել ամերիկացի, գրել է նա իր գրքում, 1994-ին 8 միլիոնանոց Ռուանդան հարյուր օր շարունակ օրական մի քանի հարձակումների թիրախ էր դարձել, բայց դա ոչ ոքի չէր մտահոգում, քանի դեռ «ահաբեկչության դեմ պատերազմը» չէր սկսվել»։

Առանց հռետորական հարցադրումների եւ զգացմունքային շեղումների հեղինակը, ըստ գրաքննադատի, մեղադրում է պաշտոնական անձնավորություններին, որոնք կարող էին, բայց չցանկացան, առաջն առնել հետագա ցեղասպանությունների։ Վախենալով քննադատման ենթարկվել 5 մլն բնիկ ամերիկացիների բնաջնջման համար, քաղաքագետներն ինչքան հնարավոր է հետաձգել են վավերացնել միջազգային կարեւոր

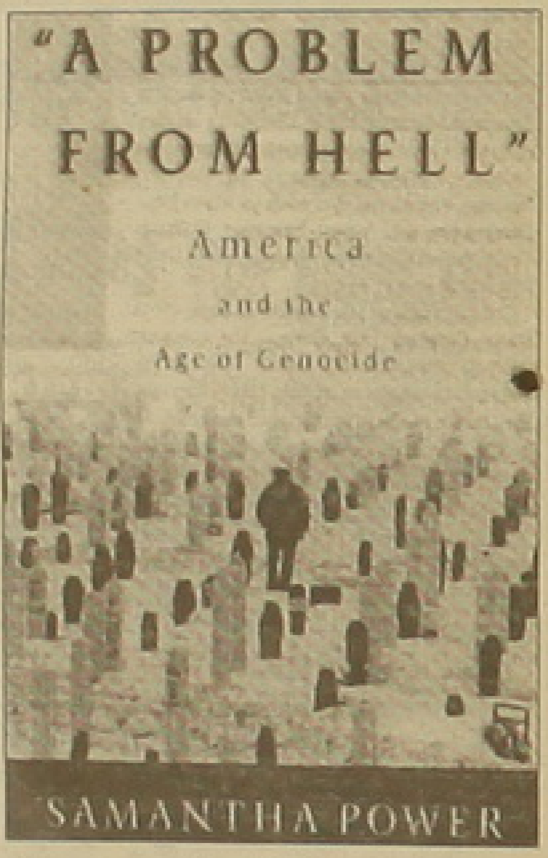

փաստաթղթեր։ Մինչ օրս Մ. Նահանգները չի վավերացրել, ըստ հեղինակի, տնտեսական, սոցիալական եւ մշակութային իրավունքների միջազգային պայմանագիրը, կանանց նկատմամբ ամեն տեսակի խտրականությունների վերացման կոնվենցիան, երեխաների իրավունքների համաձայնագիրը եւ դաշտային ականների տեղադրումն արգելող միջազգային պայմանագիրը։

Գիրքը տեղեկացնում է ընթերցողին Ռուանդայում ՄԱԿ-ի խաղաղարար զորքերի հրամանատար, Կանադայի գեներալ-մայոր Ռոմեո Դալիարեի տխուր ճակատագրի մասին։ Նրան 2000 թ. հունիսին գտնում են Քվեբեկի պուրակներից մեկում՝ հարբած եւ կիսամեռ վիճակում։ Պարզվում է, որ դաժան ինքնասպանության փորձ է կատարել, ըստ երեւույթին, խղճի խայթ զգալով, քանի որ Ռուանդայում հավելյալ զորք ստանալու նրա բազմաթիվ պահանջները մնացել են չբավարարված։

Գրքում Փաուերը քանիցս շեշտել է, թե որպես գերզոր պետություն Մ. Նահանգների քաղաքական պարտքն էր ժամանակին միջամտել եւ դատապարտել ամեն տեսակի ցեղասպանական փորձերը։ Նրա լռությունը սխալ մեկնաբանվեց Պոլ Պոտի, Սլոբոդան Միլոշեւիչի եւ մյուսների կողմից։ Այդ իմաստով գիրքն ամոթանք է հնչեցնում Մ. Նահանգների հասցեին, որ «աչք փակելով», փաստորեն, թույլ է տվել, որ ցեղասպանական արարքները կրկնվեն աշխարհի տարբեր վայրերում։

Հ. Օ.

Պատմական Հայաստանի մինչեղեռնյան շրջանի լուսանկարների ցուցադրում ԱՄՆ-ում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 6 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Հայկական հին լուսանկարների պահպանման ընկերակցության (ԱՄՆ) գործադիր տնօրենուհի Ռութ Թովմասյանը, համաձայն նույն ընկերակցության մամլո հաղորդագրության, վավերագրական լուսանկարչության սահիկներով բանախոսել է Մինեսոտա նահանգի Սենտ Պոլ քաղաքի Սենթ Թոմաս համալսարանում կազմակերպված «Հայոց ցեղասպանության վերաբերյալ լուսաբանություններ» խորագրված խորհրդաժողովին առընթեր։

Այդ սահիկները ներկայացրել են նախաեղեռնյան հայկական կենցաղին վերաբերող լուսանկարներ։

Մեկ ժամ տեւողությամբ բանախոսությանը, որը «Արձագանքներ կորած աշխարհից. հայերն իրենց հայրենիքում» խորագիրն էր կրում, ներկայացվել են երբեւէ հանրության կողմից չտեսնված, մինչեւ 1915 թվականի պատմական Հայաստանից եւ նախկին Օսմանյան կայսրության հայաբնակ քաղաքների հայկական ընտանիքներից դեմքեր եւ առօրյա կենցաղային դրվագներ։

Լուսանկարները հավաքված են ԱՄՆ-ում բնակվող հայ ընտանիքներից եւ արտացոլում են դրանց նախորդ սերունդների կյանքը Խարբերդում, Մարաշում, Տիգրանակերտում, Բիթլիսում եւ Սեբաստիայում։

ԾԱՂՐԱՆԿԱՐՉԻ ԱՉՔԵՐՈՎ

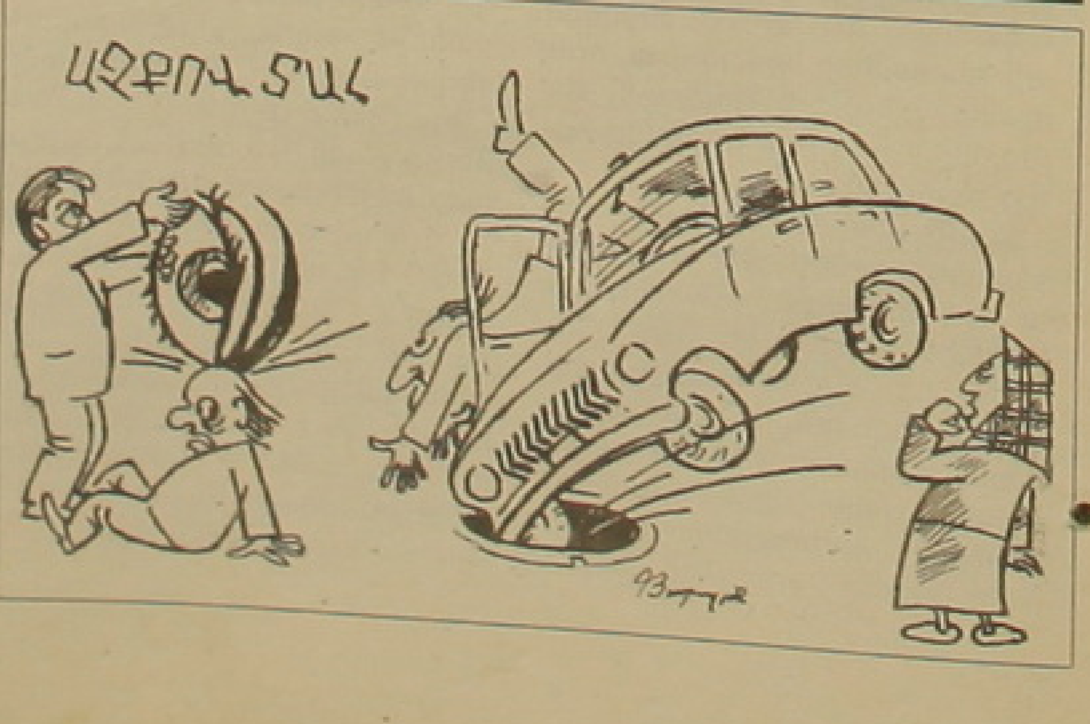

AUSTRIAN AIRLINES
The Most Friendly Airline.

Տղաներ, օրինակ վերցրէք աղջիկներից

Ռեպորտաժ «Ավստրիական ավիաուղիների» աջակցությամբ

ԳԱԳԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆԸ
հաղորդում է Բլեդից

Ես հավանաբար ներողություն պետք է խնդրեմ մեր շախմատիստուհիներից, որ մինչ այժմ նրանց մասին քիչ եմ խոսել: Մեր աղջիկները վերջին տարիներին ավելի հաճախ են ուրախացնում: Բլեդում Հայաստանի կանանց թիմը 10 մրցախաղերից 6-ը շահել է, 2-ն ավարտել ոչ-ոքի եւ կրել է միայն 2 պարտություն: 10-րդ տուրից հետո անհնար է ամենաջերմ խոսքեր չասել հայ շախմատիստուհիների հասցեին: Նրանք խոշոր հաշվով (2,5–0,5) պարտության մատնեցին Խորվաթիայի բավական ուժեղ թիմին ու կտրուկ վեր բարձրացան աղյուսակում՝ 90 թիմերի մեջ բաժանում են 7–9-րդ տեղերը: Վստահ վերջնագծի եւ մարզական որոշ բախտի դեպքում կանանց հավաքականը կարող է աննախադեպ հաջողության հասնել: Չէի ցանկանա առանձնացնել թիմի անդամներից որեւէ մեկին, բայց պարզապես չի կարելի չընդգծել Լիլիթ Մկրտչյանի ելույթը: Այս համակրելի ու համեստ գրոսմայստերը Բլեդում պարտություն չի կրել՝ 8 հնարավորից վաստակելով 6 միավոր: 11-րդ տուրում ՀՀ հավաքականը հանդիպելու է ահեղ մրցակցի՝ ԱՄՆ-ի թիմի հետ:

Առաջին 4 տուրերի փայլուն հաղթանակներից հետո ՀՀ տղամարդկանց հավաքականի մրցախաղերն ավարտվում են ինչ-որ օրինաչափությամբ. վերջին 6 տուրերում 2–2 հաշվին հետեւում են 1,5–2,5 արդյունքով պարտություններ: Շախմատիստները սնահավատ մարդիկ են եւ 11-րդ տուրից առաջ հայ գրոսմայստերները համոզում էին մեկմեկու, որ եզրափակիչ 4 մրցախաղերը մեկնարկի նման պետք է երջանիկ լինեն: Հերթական մրցակիցը Կուբան է:

Բլեդի օլիմպիադան առաջինն է, որտեղ անցկացվում են շախմատիստների խթանիչային ստուգումներ: 9-րդ տուրից հետո ընթացավ նման ոչ հաճելի անդրանիկ գործողությունը: Նախ վիճակահանությամբ ընտրվեցին տղամարդկանց 4 եւ կանանց 2 մրցախաղային զույգեր: Կույր ճակատագիրն էլ հասկացավ, որ առաջատար գրոսմայստերներին այս ստուգումը կարող է նյարդայնացնել եւ անվանեց հետնապահներին: Վիճակահանության 2-րդ եւ 3-րդ տուրերում ընտրվեցին խաղասեղանն ու գույնը: Այսպիսով, ստուգման ենթարկվեցին 6 շախմատիստներ (4 տղամարդ, 2 կին): Դոպինգ-ստուգումները շարունակվելու են. պայքարի ավարտից հետո ստիպված կլինեն այս գործընթացին մասնակցել նաեւ մրցանակակիր թիմերը, եւ բացառված չէ, որ ոմանք ընդգծված տհաճությամբ արձագանքեն:

ՇՎԵԴԻԱ

Ուժեղագույնը «Յուրգորդենն» է

Ստոկհոլմի «Յուրգորդեն» ֆուտբոլային ակումբը 1966 թ. սկսած առաջին անգամ նվաճեց Շվեդիայի չեմպիոնի կոչումը: Երկրի առաջնության վերջին տուրում «Յուրգորդենը» սեփական հարկի տակ 2–0 հաշվով հաղթեց «Էլֆսբորգին»: Առաջատարին հետապնդող «Մալմյոն» հյուրընկալվելիս զիջեց «Հալմստադին» (0–1): Շվեդիայի նորընծա չեմպիոնը շարունակում է պայքարը ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկությունում:

ՎԵՐԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

Գագիկ Հովհաննիսյանը ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահ

Բլեդում շարունակվող շախմատի համաշխարհային ֆեդերացիայի 73-րդ կոնգրեսում շախմատային կազմակերպիչ եւ մեկնաբան Գագիկ Հովհաննիսյանը 8 երկրների ներկայացուցիչների մասնակցությամբ 3-րդ անգամ անընդմեջ միաձայն ընտրվեց ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահ: Գագիկ Հովհաննիսյանը միաժամանակ վերընտրվեց ՖԻԴԵ-ի գործադիր կոմիտեի կազմում: ՖԻԴԵ-ի եվրոպական 5-րդ գոտու նախագահի պարտականությունները նա կատարում է 1994 թ.-ից: Բլեդի ընտրություններից հետո Հովհաննիսյանը գոտու նախագահի եւ գործկոմի անդամի պաշտոնները կզբաղեցնի եւս 4 տարի:

ԲՈՐԻՍ ԿՈՒՏԻՆ
Շախմատի եվրոպական միության նախագահ
Բլեդ, Սլովենիա

Կանցկացվի Լոբանովսկու հուշամրցաշարը

ՖԻՖԱ-ի նախագահ Զեպ Բլատերը հավանություն է տվել Ուկրաինայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի՝ 2003 թ. մայիսի 12–14-ը Կիեւում Վալերի Լոբանովսկու միջազգային հուշամրցաշար անցկացնելու նախաձեռնությանը: Ուկրաինայի ֆուտբոլի ֆեդերացիայի նախագահ Գրիգորի Սուրկիսի հետ հանդիպման ժամանակ Բլատերը խոստացել է ներկա գտնվել մրցաշարի բացման հանդիսավոր արարողությանը, նաեւ հետմահու Վալերի Լոբանովսկուն պարգեւատրել ՖԻՖԱ-ի բարձրագույն շքանշանով:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի տեսական սեփականություն հանդիսացող հողամասերի վարձակալության եւ օտարման մրցութային ու աճուրդային հանձնաժողովը հայտարարում է մրցույթ եւ աճուրդ ներքոհիշյալ քաղաքաշինական հողերի վարձակալության եւ օտարման համար հետեւյալ նպատակներով

Մրցույթով վարձակալության, գնման նախապատվության իրավունքով տրամադրվող հողամասերի ցանկ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը հազ. դրամ	Վարձակալության գնման նախապատվության իրավունքի մեկնարկային գնի չափը ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ
1.	ԱՋԱՓՆՅԱԿ Ֆուչիկի փող. 1-ին նրբանցքին հարող տարածք	Մ 02-178 600.0	հասարակական բաղնիքի շինարարության համար	155.0	1200
2.	Մարգարյան փող. հարող տարածք	Մ 02-176 62.6	առեւտրի սրահի շինարարության համար	27.4	186.6
3.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Ուլնեցու փող. հ. 51 շենքին հարող տարածք	Մ 02-183 100.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	49.4	300.0
4.	ՇԵՆԳԱՎԻԹ Չեխովի փող. հարող տարածք	Մ 02-180 225.0	շինանյութի խանութի շինարարության համար	99.0	675.0
5.	ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵԲԱՍՏԻԱ Լենինգրադյան փող. հարող տարածք	Մ 02-208 300.0	առեւտրի եւ սպասարկման սրահի շինարարության համար	132.0	900.0
6.	ԱՎԱՆ Բաբաջանյան փող. հարող տարածք	Մ 02-104 200.0	ավտոտեխսպասարկման կետի եւ առեւտրի սրահի շինարարության համար	21.0	200.0
7.	ՆՈՐ ՆՈՐՔ Լվովյան փողոցի հ. 3 շենքին հարող տարածք	Մ 02-170 500.0	Գրասենյակի եւ սպասարկման օբյեկտի շինարարության համար	220.0	1500.0
8.	ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵԲԱՍՏԻԱ Անդրանիկի փող. հարող տարածք	Մ 02-172 200	առեւտրի սրահի շինարարության համար	52.0	400.0
9.	ՆՈՐ ՆՈՐՔ Մյասնիկյան պող. հարակից տարածք	Մ 02-90 250.0	առեւտրի սրահի եւ սպասարկման օբյեկտի շինարարության համար	110.0	750.0
10.	ԱՋԱՓՆՅԱԿ Նորաշեն թաղ. հ. 311 մանկապարտեզին հարակից տարածք	Մ 02-220 515.0 քմ	Կենցաղսպասարկման կենտրոնի շինարարության համար	139.0	1030
11.	ԴԱՎԹԱՇԵՆ «ՀՀ սեյսմիկ պաշտպանության ծառայության» տարածքի մերձակայքում	Մ 02-67 4900.0	ավտոկայանատեղի եւ ավտոտեխսպասարկման համալիրի շինարարության համար	2218.0	4900
12.	ՇԵՆԳԱՎԻԹ Գարեգին Նժդեհի 27/1 շենքի հարեւանությամբ	Մ 02-185 120.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	52.7	360
13.	ԷՐԵԲՈՒՆԻ Երկաթգծի հարեւանությամբ Քրիստափոր փող. հարող տարածք	Մ 02-184 264.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	157.0	1056
14.	ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵԲԱՍՏԻԱ Օհանովի եւ Զ. Անդրանիկի փողոցների հատման մասում	Մ 02-88 150.0 քմ	դեղատան շինարարության համար	16.0	150
15.	Րաֆֆու փող. հ. 29 շենքին հարող տարածք	Մ 02-157 500.0	հանգստի եւ ժամանցի կենտրոնի շինարարության համար	129.0	1000
16.	ՆՈՐ ՆՈՐՔ Նոր Նորքի 9-րդ զանգված, Վիլնյուսի փողոցին հարող տարածք	Մ 02-219 200.0 քմ	Առեւտրի սրահի շինարարության համար	21.0	200
17.	Նոր Նորքի 2-րդ զանգվածի, Բագրեւանդ (Զրվեժ տանող ճանապարհին) փող. հարող տարածք	Մ 02-149 1825.0	գրասենյակի եւ սպասարկման օբյեկտների շինարարության համար	1494.0	5475
18.	ԱՎԱՆ Աճառյան փող. հարող տարածք	Մ 02-255 1000.0	ավտոտեխսպասարկման համալիրի շինարարության համար	129.0	1000

ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը հազ. դրամ
1.	ԱՐԱԲԿԻՐ Զարյան փող. հարող տարածքում	Մ 02-173 7250.0	հանգստի գոտի (զբոսայգի) կազմակերպելու համար	1211.0
2.	ՆՈՐ ՆՈՐՔ Ն. Ստեփանյան փող. հարող տարածք	Մ 02-151 1885.0	մանկական զբոսայգու շինարարության համար	1576.0
3.	ԱՐԱԲԿԻՐ Ա. Խաչատրյան փող. վերջնամասում	Մ 02-210 300.0	կոմպյուտերային խաղերի կազմակերպման համար	132.0

ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՕՏԱՐՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը Մակերեսը քմ	Նպատակը	Մեկնարկային գինը հազ. դրամ
1.	ԱՎԱՆ Ծառավ Աղբյուրի փող. հարող տարածք	Ա 02-32 9600 քմ (18x800)	բնակելի տների շինարարության համար	800քմ- 414
2.	ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ Նորքի այգիների փողոցին հարող տարածք	Ա 02/61 850 քմ	բնակելի տան շինարարության համար	2528
3.	Նորքի թիվ 5 պոլիկլինիկային հարող տարածք	Ա 02/80 2250 քմ/3x750)	անհատական բնակելի տան կառուցման համար	750 քմ- 2230
4.	Հ 53 մանկապարտեզին հարող տարածք	Ա 02/20 500 քմ	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	1487
5.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Թբիլիսյան խճուղում հարող տարածք	Ա 02/79 835 քմ	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	1223
6.	ՆՈՐՔ-ՄԱՐԱՇ Նորքի այգիներ հ. 202 հասցեին հարող տարածք	Ա 02/72 5000.0 քմ (2x1200.0 քմ+2x1300.0 քմ)	անհատական բնակելի տների շինարարության համար	1200 քմ-2637.0 1300 քմ- 2856.0
7.	«Էլեկտրոն» պանսիոնատին հարող տարածք	Ա 02/82 800.0	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	2379.0
8.	ԱՐԱԲԿԻՐ Քանաքեռ ՀԷԿ 5-րդ փող. հարող տարածք	Ա 02/54 2052.0 (1000+1052)	բնակելի տների շինարարության համար	1000 քմ–1293.0 1052 քմ- 1360.0
9.	ՇԵՆԳԱՎԻԹ Արագածի փող. հարող տարածք	Ա 02/88 1600 քմ (2x800)	անհատական բնակելի տների շինարարության համար	800 քմ- 690.0
10.	Մանթաշյան փողոցի հ. 144/1 տան հարեւանությամբ	Ա 02/89 500.0 քմ	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	733.0
11.	ԿԵՆՏՐՈՆ Վ. Անտառային փող. հարող տարածք	Ա 02-84 800.0 քմ	անհատական բնակելի տան կառուցման համար	3172.0
12.	«Արաբկիր» կայարանին հարող տարածք	Ա 02-94 1200.0 քմ	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	2378.0
13.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Բաբայան փող. հարող տարածք	Ա 02-90 400.0 քմ	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	793.0
14.	ՄԱԼԱԹԻԱ-ՍԵԲԱՍՏԻԱ Ծ. Իսակովի պող. հարող տարածք	Ա 02-81 17400 քմ (12000+5400)	հասարակական բնույթի կառուցապատման համար	12000 քմ- 10344.0 5400 քմ- 4655.0
15.	ԿԵՆՏՐՈՆ Կասկադ համալիրին հարող ծախակողմյան հատվածում	Ա 02-95 15200.0 քմ (9x800.0 քմ+4x1500.0 քմ+ +1x2000.0 քմ)	բնակելի եւ հասարակական կառուցապատման համար	1 քմ- 21.5 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ

Մասնակցելու իրավունք ունեն՝

ՀՀ քաղաքացիներն ու իրավաբանական անձինք եւ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հողի սեփականության իրավունքի այլ սուբյեկտներ եւ հողօգտագործողներ

Մրցույթի եւ աճուրդի պայմանների մանրամասներին ծանոթանալու ու հայտ ներկայացնելու համար դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի ֆինանսատնտեսագիտական վարչություն (սենյակ 309, հեռ.՝ 54-18-62):

Մրցույթը եւ աճուրդը կայանալու են 2002 թ. դեկտեմբերի 6-ին, ժամը 16:00-ին, Երեւանի քաղաքապետարանում:

Հայտերի ընդունումը դադարեցվում է նշված ժամկետից երեք աշխատանքային օր առաջ:

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Ֆուտբոլիստների աշխատավարձերը կնվազեն

Եվրոպական առաջատար ֆուտբոլային 14 ակումբների ղեկավարների բրյուսելյան հանդիպման ժամանակ համաձայնություն է ձեռք բերվել սահմանափակել ֆուտբոլիստների աշխատավարձերի չափը, ինչը հնարավորություն կտա խուսափել ֆինանսական ճգնաժամից: Նախատեսվում է 2005/06 թթ. մրցաշրջանից սկսած այդ 14 ակումբների ֆուտբոլիստների աշխատավարձի վրա ծախսել տարեկան բյուջեի 70 տոկոսից ոչ ավելին: Նման քայլի անհրաժեշտությունը բխում է նաեւ այն բանից, որ վերջին շրջանում կրճատվել են ակումբների եկամուտները խաղերի հեռարձակումների իրավունքի վաճառքից: Որոշ ակումբներ ընդհանրապես զրկվել են նման եկամուտներից: Օրինակ, այս տարի անգլիական ցածր լիգաների մի շարք թիմեր ծանր կացության մեջ էին հայտնվել ITV Digital ընկերության սնանկացման հետեւանքով: Նույնատիպ իրավիճակ էր ստեղծվել նաեւ Գերմանիայում Kirch Media ընկերության սնանկացումից հետո: Նույնիսկ ֆինանսական առումով աշխարհի ամենակայուն ակումբը՝ «Մանչեսթր յունայթեդը», գործընկերներին կոչ է անում նվազեցնել ծախսերը: Վերջին մեկ տարվա ընթացքում այդ ակումբի ֆուտբոլիստների աշխատավարձերն աճել են 40 տոկոսով: Մի շարք ակումբներում ֆուտբոլիստներն իրենք են առաջարկել նվազեցնել աշխատավարձերը:

«Սպարտակի» տխուր ռեկորդը

Ֆուտբոլի չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում իր անփառունակ ելույթներն է շարունակում Մոսկվայի «Սպարտակը»: Շվեյցարիայի չեմպիոն «Բազելի» հետ հետաձգված խաղում էլ «Սպարտակը» սեփական հարկի տակ անհաջող խաղաց եւ կրկին պարտվեց: 18-րդ րոպեին Ռոսիի եւ 89-րդ րոպեին Հիմենեսի խփած գնդակները հաղթանակ պարգեւեցին «Բազելին», որը 5 խաղից հետո վաստակելով 8 միավոր, հիանալի հնարավորություն ստացավ պայքարելու 2-րդ ուղեգրի համար: Ավարտական տուրում «Բազելը» մրցելու է «Լիվերպուլի» հետ, որի օգտին գրանցված է 7 միավոր:

Իսկ «Սպարտակը» չեմպիոնների լիգայի մրցաշարերում նոր տխուր ռեկորդ սահմանեց: Թիմն պարտեն 16 խաղ է, ինչ հաղթանակ չի տարել (3 ոչ-ոքի, 13 պարտություն, գնդակները՝ 9–40): Վերջին անգամ սպարտակցիները չեմպիոնների լիգայի մրցաշարում հաղթանակի քաղցրությունը ճաշակել են 2000 թ. նոյեմբերի 22-ին՝ Մոսկվայում 4–1 հաշվով պարտության մատնելով Լոնդոնի «Արսենալին»: Սպարտակցիները գերազանցեցին «Գլազգո ռեյնջերսի» ցուցանիշը, որը 12 խաղ անընդմեջ չէր հաղթել մրցակիցներին:

Զագալոն հրավիրվել է հավաքական

71-ամյա Մարիո Զագալոն, որը ժամանակին մարզել է ֆուտբոլի Բրազիլիայի ազգային հավաքականը եւ այն գլխավորել աշխարհի 3 առաջնություններում, հրավիրվել է հավաքականը ղեկավարելու նոյեմբերի 20-ին Կորեայի ընտրանու հետ կայանալիք ընկերական խաղում: Հիշեցնենք, որ Լուիս Ֆելիպե Սկոլարիից հետո, որը հրաժարական տվեց աշխարհի առաջնությունից անմիջապես հետո, աշխարհի հնգակի չեմպիոնների գլխավոր մարզչի պաշտոնն առայժմ թափուր է: Նոր մարզչի հարցը կլուծվի հունվարին: Ինչ վերաբերում է Սկոլարիին, ապա նա չի բացառում իր աշխատանքը բրազիլական որեւէ ակումբում: Միաժամանակ նա քննարկում է ստացված առաջարկությունները Անգլիայից, Իտալիայից եւ Ֆրանսիայից: Նշենք, որ Սկոլարին նաեւ Մեքսիկայի ազգային հավաքականի գլխավոր մարզչի պաշտոնի հավանական թեկնածուներից մեկն էր, սակայն այդպես էլ պաշտոնական առաջարկ չստացավ: Իսկ առայժմ Սկոլարին աշխարհի ավարտված առաջնության մասին դասախոսություններ է կարդում:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երեւանի քաղաքապետարանի տեսական սեփականութիւն հանդիսացող հողամասերի վարձակալութեան եւ օտարման մրցութային ու աճուրդային հանձնաժողովը հայտարարում է կրկնամրցույթ եւ կրկնաճուրդ ներքոհիշյալ քաղաքաշինական հողերի վարձակալության եւ օտարման համար հետեւյալ նպատակներով

ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ՝ ԳՆՄԱՆ ՆԱԽԱՊԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ԻՐԱՎՈՒՆՔՈՎ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիր	Մակերեսը քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը հազ. դրամ	Մեկնարկային գինը ԱՄՆ-ի դոլարին համարժեք դրամ
1.	ԱՎԱՆ Դուրյան թաղ.	Մ 01-210	51.0	առեւտրի սրահ	5.2	51
2.	ԷՐԵԲՈՒՆԻ Ավանեսովի փող. հարող տարածք	Մ 02-31	84.0	առեւտրի սրահի շինարարության համար	22.0	168
3.	ԿԵՆՏՐՈՆ «Կասկադ» համալիրին հարող ձախակողմյան հատվածում	Մ 02-62	800x4	Բնակելի եւ հասարակական կառուցապատման համար	237.84	1 քմ- 21.5

ՄՐՑՈՒՅԹՈՎ ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅԱՆ ՏՐԱՄԱԴՐՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիրը	Մակերեսը քմ	Նպատակը	Տարեկան վարձավճարի չափը հազ. դրամ
4.	ՔԱՆԱՔԵՌ-ԶԵՅԹՈՒՆ Զեյթուն 2-րդ փող. հարակից տարածքում	Մ 02-18	1600	Մանկական ատրակցիոն խաղերի եւ զվարճալիքների կենտրոնի շինարարության համար	235.0
5.	ՇԵՆԳԱՎԻԹ Գ. Նժդեհի փող., Շենգավիթի թաղապետարանի դիմաց գտնվող տարածք	Մ 02-118	300	Բացօթյա սրճարան կազմակերպելու համար	132.0

ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՕՏԱՐՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԵՐԻ ՑԱՆԿ

N	Հողամասի հասցեն (գտնվելու վայրը)	Ծածկագիր	Մակերեսը քմ	Նպատակը	Մեկնարկային գինը հազ. դրամ
6.	Մալաթիա-Սեբաստիա Կուրղինյան փող. հարող տարածք	Մ 02-23	750.0	անհատական բնակելի տան շինարարության համար	1099

Մասնակցելու իրավունք ունեն՝

ՀՀ քաղաքացիները ու իրավաբանական անձինք եւ ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված հողի սեփականության իրավունքի այլ սուբյեկտներ եւ հողօգտագործողներ:

Մրցույթի եւ աճուրդի պայմանների մանրամասներին ծանոթանալու ու հայտ ներկայացնելու համար դիմել Երեւանի քաղաքապետարանի ֆինանսատնտեսագիտական վարչություն (սենյակ 309, հեռ.՝ 54-18-62):

Մրցույթը եւ աճուրդը կայանալու են 2002 թ. դեկտեմբերի 6-ին, ժամը 16:00-ին, Երեւանի քաղաքապետարանում:

Հայտերի ընդունումը դադարեցվում է նշված ժամկետից երեք աշխատանքային օր առաջ:

ՄՐՑՈՒԹԱՅԻՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

ՅՈՒՆԻԲԱՆԿ ЮНИБАНК

Դրամական փոխանցումներ Ռուսաստան-Հայաստան Հայաստան-Ռուսաստան, ինչպես նաեւ Ուկրաինա, Մոլդովա եւ Վրաստան

«Յունիստրիմը» դրամական փոխանցումների համակարգ է, որը հնարավորություն է տալիս ֆիզիկական անձանց փոխանցել գումարը՝ առանց բանկային հաշվի բացման:

ՀՈՒՍԱԼԻ, ԱՐԱԳ, ԷԺԱՆ

2 ժամվա ընթացքում Ձեր հարազատներն ու մերձավորները կարող են ստանալ դրամական փոխանցումը Հայաստանում, Ռուսաստանում կամ Լեռնային Ղարաբաղում ընդամենը 1% միջնորդավճարով:

«Յունիբանկն» այսօր ձեզ համար բացել է անմիջական ֆինանսական դաշտ դեպի Ուկրաինա, Վրաստան եւ Մոլդովա: Դուք կարող եք ձեր դրամը փոխանցել եւ ստանալ

«Ուկրսիբբանկի» միջոցով (Ուկրաինա)
վճարելով փոխանցման գումարի 2 %-տոկոսը,

«Կովկասիոնի» բանկի միջոցով (Վրաստան)
վճարելով փոխանցման գումարի ընդամենը 2 տոկոսը,

«Բիզնես բանկի» միջոցով (Մոլդովա)
վճարելով փոխանցման գումարի ընդամենը 1,75 տոկոսը:

«Յունիբանկն»
իր հաճախորդներին տրամադրում է նորագույն բանկային տեխնոլոգիաներից օգտվելու հնարավորություն:

Այսօր Հայաստանում լինելով հնարավորություն ունենք Ռուսաստանի ֆինանսական շուկաներում գործարքներ կնքել UTRADE համակարգի միջոցով

Մասնաճյուղ «Վանաձոր»
377222, քաղ. Վանաձոր, Տիգրան Մեծի փող. 53
Հեռ.՝ (374051) 40872, 40873

Մասնաճյուղ «Գյումրի»
377501, քաղ. Գյումրի, Հաղթանակի փող. 1
Հեռ.՝ (374041) 33055, 33051

uTRADERu

www.utrade.ru «Յունիբանկ»- իրական ներդրումներ

ARMENTEL

Ի ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ «ԱՐՄԵՆՏԵԼԻ» ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐԻ

Սույն թվականի նոյեմբերի 1-ից գործածության մեջ են մտել դեպի Լեռնային Ղարաբաղ բջջային եւ հանրային ցանց զանգերի հետեւյալ սակագները.

հհ	Զանգերի ուղղությունները	Սակագին առանց ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլար)	ԱԱՀ (ԱՄՆ դոլար)	Սակագինը ԱԱՀ-ով (ԱՄՆ դոլար)
1	ԲՋՋԱՅԻՆ-ԲԱԺԱՆՈՐԴԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ			
1.1	«Արմենտել» ՀՁ բջջային ցանցից դեպի «Ղարաբաղ Տելեկոմ» բջջային եւ հանրային ցանց	0.125	0.025	0.15
2	ԲՋՋԱՅԻՆ-ԿԱՆԽԱՎՃԱՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳ			
2.1	«Արմենտել» ՀՁ բջջային ցանցից դեպի «Ղարաբաղ Տելեկոմ» բջջային եւ հանրային ցանց	0.30	0.06	0.36
3	«Արմենտել» ՀՁ հանրային ցանցից դեպի «Ղարաբաղ Տելեկոմ» բջջային ցանց	0.125	0.025	0.15

ԾԱՆՈԹՈՒԹՅՈՒՆ՝

- Հաշվարկները եւ վճարումները կատարվում են ազգային դրամով՝ հիմք ընդունելով նախորդ ամսվա վերջին օրվա դրությամբ ՀՀ Կենտրոնական բանկի սահմանած դոլար-դրամ հաշվարկային փոխարժեքը:
- Ժամը 23:00-07:00-ն կիրառվում են 30 տոկոս զեղչ սակագներ:
- Դեպի Լեռնային Ղարաբաղ բջջային եւ հանրային ցանց զանգահարման կոդերն են՝

Դեպի «Ղարաբաղ Տելեկոմ» բջջային ցանց — 0 7 եւ կանչվող բաժանորդի համարը

Դեպի «Ղարաբաղ Տելեկոմ» հանրային ցանց
- Ստեփանակերտ — 0 71 եւ կանչվող բաժանորդի համարը
- Մարտակերտ — 0 74 եւ կանչվող բաժանորդի համարը
- Հադրութ — 0 75 եւ կանչվող բաժանորդի համարը
- Ասկերան — 0 76 եւ կանչվող բաժանորդի համարը
- Շուշի — 0 77 եւ կանչվող բաժանորդի համարը
- Մարտունի — 0 78 եւ կանչվող բաժանորդի համարը

«ԱՐՄԵՆՏԵԼ» ՀՁ ՀԱՍԱՐԱԿԱՅՆՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ ԿԱՊԵՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹՅՈՒՆ

529353 անվճար ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- **Փոխանակում եմ** փոքր կենտրոնում գտնվող սեփականացրած 80 քմ տարածքս սեփական տան հետ. հեռ. 09 423833, Արթուր:
- **Վաճառվում է** իզի-քարտ, առանց ռոտեի: Գինը 45.000 դրամ: Հեռ. 488124:
- **Պահանջվում է** մինչեւ 30 տարեկան երիտասարդ մատուցող առնվազն 1 տարվա աշխատանքային փորձով: Ռուսերենի իմացությունը պարտադիր է: Հեռ. 286252, Սոնիկին:
- **Պարապում եմ** ամերիկյան անգլերեն, ռուսերեն, բրիտանական անգլերեն, իսպաներեն, նաեւ երեխաների համար սկսած 4 տարեկանից, արագացված ուսուցում փորձառու մասնագետի կողմից, հեռ. 09 48 46 25:
- **Վաճառվում է** բնակարան, Խորենացու 29 Ա, բն. 23, 9/8:
- **Շտապ վաճառվում է** 1 սենյականոց 52 քմ ընդհ. տարածքով բնակարան չեխական նախագծով, 5 հարկանի շենքի 4-րդ հարկում, ունի տնտ. բաց 2 թոխիկի պատշգամբ, տեսական, բայց լավ վիճակ, հեռախոս, մշտական ջուր: Հասցեն ավտոռուկային հարող տարածք, Նուբարաշենի խճուղի: Նախնական գինը 4.5 հազ. դոլար, հեռ. 64 21 46:
- **Վաճառվում են** բռնցամարտի կիսամատ ձեռնոցներ լավ պահպանված վիճակում:
- **Կգնեմ** 2 կամ 3 սենյականոց բնակարան 5000-6000 դոլարի սահմաններում: Հեռ. 250846, (09)481672:
- **Վաճառվում է** բժշկական ջերմամանրէազերծող սարք (сухажор), բժշկական թոռ մեքենա, 2 գերմանական միկրոսկոպներով, հեռ. 26 54 50, 19:00-ից հետո:
- **Փոխանակում եմ** Москвич 2140 ավտոմեքենան առանց տեխհամարանիշի, նորմալ վիճակի Жигули կամ լավ Запорожец մեքենայի հետ, հեռ. 46 45 12, 18:00-ից հետո:
- **Փոխանակում եմ** 4 սենյականոց բնակարանս (2 սան հանգույցով), 2 եւ 1 սենյականոց բնակարանի հետ՝ կենտրոնում, հեռ. 55 37 25, Վիլեն:
- **Տրվում է վարձով** ստորգետնյա ավտոտնակ 2 մեքենայի համար: Հեռ. 53-31-28, Էմմային:

«Գրիգ» տպագրատուն, Երեւան, Բագրատունեաց 70ա Գրանցման թիւ 65. Պատուէր 69150. Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրուած է տպագրութեան 6. 11. 2002 Գինը՝ 100 դրամ